

MERKEZ BANKASI FAİZ KARARI: POLİTİKA FAİZİ 200 BAZ PUAN ARTIŞLA %10,25'E ÇIKARILDI

Çetin Ünsalan Yazdı: 'En Kritik 5 Yıl'

VİZYON BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

E-FATURA ve E-DEFTER

çözümlerini sunar

SAP, ORACLE, AXAPTA

EM Yönetim ve Danışmanlık
İşbirliği ile geliştirilmiştir.

i-GATE

efatura@vbt.com.tr

0-216-5776921

- Gelir İdaresi Başkanlığı sistemleri ile entegre çalışır.
- SAP, Oracle ve Microsoft'un ERP çözümleri ile entegre çalışır.
- Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yayınlanan tebliğler, Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümleri ile uyumludur.

MEVZUAT:2011 YILI CİROLARI BELİRLENEN SINIRLARI AŞAN MÜKELLEFLERİN MUTLAK SURETLE - Elektronik fatura uygulamasına; 2013 takvim yılı (1/9/2013 tarihi itibariyle Gelir İdaresi Başkanlığı'na başvurulması gerekmektedir.)- Elektronik defter uygulamasına; ise 2014 takvim yılı (Elektronik defter yazılımlarını kendi geliştiren mükelleflerin 1/9/2014 tarihi itibariyle elektronik defter test süreçlerini başarı ile tamamlamış olmaları gerekmektedir.)

GvH BİLİŞİM
Axapta Çözüm Ortağı

Çözüm Ortaklığı talepleriniz için irtibat:
Ferhan SAYIN

vbt.com.tr

"Güvenli teknik çözümler"

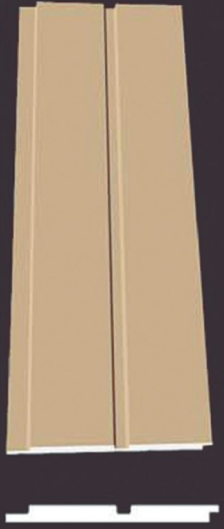
Endüstriyel tesislere ait ısı santralleri ve mekanik uygulamaları, tesis kurma, planlama, proje yapım etüd ve fizibilite konularında faaliyet gösteren **PETEK İNŞAAT**, 25 yıllık tecrübesi, uzman kadrosu ile teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek çalışmalarını sürdürecektir.

Demirciler Sitesi 9. Cadde No: 63 Zeytinburnu - İSTANBUL
Tel: +90 212 547 08 77 (pbx) Faks: +90 212 558 73 57
www.peteklimited.com.tr

PETEK İNŞAAT

SD 110
50 x 4 x 200 cm

SD 130
50 x 4 x 200 cm

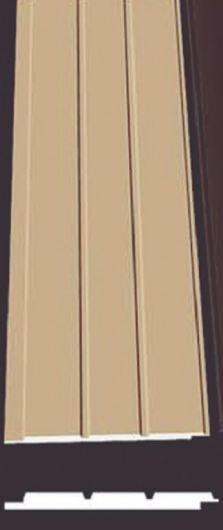
SD 150
50 x 4 x 200 cm

SD 120
50 x 4 x 200 cm

SD 140
50 x 4 x 200 cm

SD 160
50 x 4 x 200 cm

DIŞ CEPHE KAPLAMALARI

Yapılarınızın en iyi, en güvenilir dostu:
Sırf moda diye, dış etkenler dayanıksız ve pahalı kaplamalar, binanızın genel dokusu ile bir bütünlük sağlamıyor ise paranızı sakoğa atmıő olursunuz.

Peki nedir bu incelikler...

Ulaő Polistren'in dış cephe kaplama malzemeleri binalarınıza görsel mükemmeliğe ve dış etkenlere en dayanıklı malzeme olmasının yanısıra benzer ürünlere göre daha ekonomiktir.

Çetin Ünsalan Yazdı: 'En Kritik 5 Yıl'

Yıl: 21 Sayı: 125 EKİM 2020
E-dergimiz ayda bir yayımlanmaktadır.

ULUSAL SANAYİCİ VE İŞ ADAMLARI
DERNEĞİ ADINA SAHİBİ:
Cengiz AYDIN

Genel Yayın Yönetmeni

Şenol ÇARIK

Görsel Yönetmen

Burak BIÇAK

Bildiren Yönetim Yeri:

USİAD Genel Merkez:

Gürsel Mah. 28 Nisan Caddesi

Evim İş Merkezi No: 19 D: 36 Kağıthane-İstanbul

Tel: (0212) 217 36 48

Faks: (0212) 217 36 50

e-posta: iletisim@usiad.net

[bilgi@usiad.net](mailto: bilgi@usiad.net)

www.usiad.net

Danışma Kurulu: (Alfabetik Sırayla)

Doç. Dr. Barış Doster

Prof. Dr. Emin Gürses

Prof. Dr. Eren Omay

Prof. Dr. Erol Manisalı

Prof. Dr. Gülten Kazgan

Şefik Soyuyüce

Prof. Dr. Şükrü Sina Gürel

Murtaza Çelikel

Prof. Dr. İ. Reşat Özkan

Dr. Necip Hablemitoğlu

Cevdet İnci

Onursal Başkan

Kemal Özden

Mete Akyol

Kazım Arslan

Emin Nedim Gülkaç

USİAD Denizli Şube:

Saltak Cad. No: 29 K: 6

Tel-Faks: (0258) 264 27 28

USİAD İzmir Girişim Kurulu:

5709 Sk. No: 37 Karabağlar

Tel ve Faks: (0232) 253 10 08

E-posta: tbayir@as-el.com.tr

Dergimize gönderilecek yazılar e-posta ile iki sayfayı geçmeyecek şekilde gönderilmelidir. Yazılardan yazarlar, reklamlardan firmalar sorumludur. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

8

**Dr. Mahfi EĞİLMEZ
DOLARİZASYON YENİDEN ZİRVEYE GİRERKEN**

12

MAKALE

**Çetin ÜNSALAN
"EN KRİTİK 5 YIL"**

16

MAKALE

**MERKEZ BANKASI FAİZ
KARARI:
POLİTİKA FAİZİ 200 BAZ PUAN**

17

HABER

**İSO BAŞKANI ERDAL BAHÇI-
VAN: "SANAYİNİN ENERJİ İHTİ-
YACI UYGUN MALİYETLE
KARŞILANMALI"**

20

HABER

**MOBİLYADA HEDEF 10 MİLYAR
DOLAR İHRACAT**

21

HABER

**RENKLİ GÜNEŞ PANELLERİ
SERALARI BEREKETLENDİRE-
CEK**

25

MAKALE

**BUGÜNÜN GELİŞMİŞ ÜLKELE-
Rİ NASIL KALKINDI**

14

**TİM, "TÜRKİYE'NİN İLK 1000 İHRACAT-
ÇISI PRESTİJ KİTABI"NI TANITTI**

Kendi malını kullan

Kendi ülkeni zengin et

Biz ithal mallar kullandıkça, bize mal satan ülkenin üretimi, kalitesi, verimi ve kârı artıyor; kendi üretimimiz ise düşüyor. Onlar, bizim paralarımızla kendi insanlarına daha iyi sağlık ve eğitim hizmeti, daha bakımlı kentler, daha konforlu bir yaşam sağlıyor. Bizim ülkemizde üretimin ve kazancın azalması ise, yaşam koşullarımızın her gün daha da kötüye gitmesi demektir.

USİAD

ULUSAL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

29 EKİM
CUMHURİYET
BAYRAMIMIZ
KUTLU OLSUN

DR. MAHFİ EĞİLMEZ

DOLARİZASYON YENİDEN ZİRVEYE GİDERKEN

Dolarizasyon (teknik ifadeyle para ikamesi); bir ekonomideki kişi ve kurumların yerel para ile birlikte döviz kullanmaları ve tasarruflarının bir kısmını döviz hesaplarında tutmaları olgusuna verilen isimdir. Bu olgunun tersine dönmesine yani döviz kullanan veya döviz mevduatında paralarını tutanların dövizlerini bozdurup yerel parayı tercih etmeye başlamalarına da ters dolarizasyon (teknik ifadeyle

ters para ikamesi) adı veriliyor.

Adı dolarizasyon olmakla birlikte bu olgu yerel para yerine ikame edilen diğer bütün yabancı para birimleri için geçerlidir. Bu olgunun en üst derecesi yerel para yerine tümüyle bir yabancı paranın kullanılmasıdır. Buna tam dolarizasyon deniyor. Mesela Ekvador ve Panama'da ABD Doları, KKTC'de de TL, Lihtenştayn'da İsviçre Frangı yerel

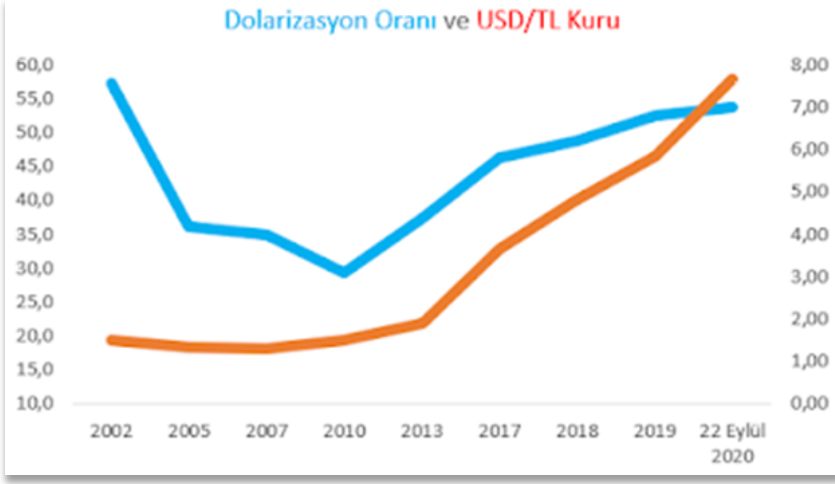
para olarak kullanıldığı için bu ülkelerde tam dolarizasyon geçerlidir. Bunun yanı sıra konvertibiliteye geçmiş yani sermaye hareketlerini serbest bırakmış yüksek enflasyon yaşayan ekonomilerde yerel paranın yanında yabancı paralar kullanılmaya başlandığında bu duruma yarı dolarizasyon ya da yalnızca dolarizasyon deniyor. Birçok gelişme yolunda ülke ve Türkiye bu durumdadır.

Bir ülkede dolarizasyon oranını ölçmenin en kestirme

yolu bankalardaki yabancı para mevduatının toplam mevduat içindeki payını hesaplamaktır (Dolarizasyon Oranı=Yabancı Para Mevduatı/Toplam Mevduat.) Aşağıdaki tablo 2002'den bu yana dolarizasyondaki gelişmeyi gösteriyor (tablo; BDDK, TCMB ve TÜİK verileri kullanılarak tarafdandan hazırlanmıştır.)

	2002	2005	2007	2010	2013	2017	2018	2019	22 Eylül 2020
Milyar TL									
Mevduat Toplamı	138,0	236,2	338,5	584,1	903,8	1.668,9	2.036,1	2.334,2	3.432,7
TL Mevduat	58,9	150,9	220,7	413,5	566,5	897,8	1.041,9	1.106,9	1.590,4
YP Mevduat	79,1	85,3	117,8	170,6	337,3	771,1	994,2	1.227,3	1.842,3
Yüzde									
Mevduat Toplamı	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
TL Mevduat/Toplam Mevduat	42,7	63,9	65,2	70,8	62,7	53,8	51,2	47,4	46,3
YP Mevduat/Toplam Mevduat	57,3	36,1	34,8	29,2	37,3	46,2	48,8	52,6	53,7
YP Mevduat (USD Cinsinden)	48,8	63,5	100,6	110,9	156,1	196,1	189,0	196,0	242,0
Enflasyon	29,8	7,7	8,4	6,4	7,4	11,9	20,3	11,8	11,8
USD/ TL Kuru	1,50	1,34	1,30	1,50	1,90	3,65	4,81	5,85	7,66

Türkiye, 1990 yılında konvertibiliteye geçtikten sonra yüksek enflasyonla birlikte dolarizasyon olgusunu birlikte yaşadı. İnsanlar ellerine geçen paralardan harcamalarına yetecek kadar olanını TL cinsinden alıkoyup geri kalanını döviz cinsinden tutmaya yöneldiler. Mevduat olarak bankalarda tutulan paralarda da yabancı para mevduatın ağırlığı artış gösterdi ve para ika-

diğini gösteriyor. Sonraki yıllarda ekonomide yaşanan düzelmelerin, enflasyon ve faiz oranının düşmesinin, AB ile tam üyelik müzakerelerinin ve komşularla yaşanan yumuşamanın sonucu olarak TL'ye dönüş ve dolayısıyla ters dolarizasyon yaşandı. Ters dolarizasyon eğilimi 2010 yılı sonuna kadar sürdü. Dikkat edilecek olursa 2002 – 2010 arasında USD/TL kuru da pek

miye güven kaybıyla birlikte yeniden dolarizasyona dönüş başladı. Bu eğilim 2017'den başlayarak TL'nin iç ve dış değerindeki hızlanan değer kaybıyla birlikte artış sergilen-di. Bugün geldiğimiz yüzde 53,7 oranı 2002'deki yüzde 57,3 oranına çok yaklaşmış görünüyor. 2010 sonrasında TL'nin iç değer kaybını (enflasyon) tablonun sondan ikinci satırından ve dış değer kaybını tablonun son satırından izlemek mümkün.

Bu anlattıklarımızı daha açık gösterebilmek için tablodaki dolarizasyon oranlarını (YP Mevduat/Toplam Mevduat) ve USD/TL kurlarını bir grafikte gösterelim:

Dolarizasyon olgusunun altında birçok neden yatıyor. Bunlar arasında yüksek enflasyon, negatif reel faiz, paranın dış değerinin hızla düşmesi en önemlileri. Bu saydıklarımızı besleyen neden de risk artışıyla ortaya çıkan ekonomiye ve yerel paraya karşı güven kaybı. Eğer 2002-2010 arasında başardığımız ters dolarizasyonu yeniden gerçekleştirmek istiyorsak riskleri düşürüp ekonomi ve TL için güven artırıcı önlemlerle işe başlamamız gerecek.

mesi ortaya çıktı. 2001 krizine gidilirken dolarizasyon zirvedeydi. Tablo bize 2001 krizinin de etkisiyle 2002 yılında dolarizasyon oranının (YP Mevduat / Toplam Mevduat) yüzde 57,3 düzeyine yüksel-

değişmeden kalmış görünüyor. Dolar kurundaki bu duraganlık büyük ölçüde ters dolarizasyon ve güven artışı sonucu ülkeye döviz girişinin karşılıklı etkileşimi sonucunda ortaya çıktı. Sonrasında ekono-

MERKEZ BANKASI FAİZİ YÜKSELTTİĞİ HALDE NİÇİN SONUÇ ALAMIYOR?

Merkez Bankası (TCMB) sessiz sedasız faiz artırmaya devam ediyor. Bankaları fonlamakta kullandığı üç temel faiz oranı var: Politika Faizi ya da haftalık repo ihalesi yoluyla fonlama faizi-PF (%8,25), Gecelik Fonlama Faizi-GF (%9,75) ve normalde sıkıntılı bankalara kullan-dırılması gereken ama bizde politika faizi gibi kullanılan Geç Likidite Penceresi (Yoluyla Fonlama) Faizi-GLF (% 11,25.) Bu fonlama yöntem-lerinin birlikte kullanılm-asından doğan ve borç verilen miktarlarla ağırlıklandırılarak bulunan bir de TCMB Ortalama Fonlama Maliyeti-OFM var. Bir çeşit dördüncü faiz gibi kabul edilebilecek olan OFM bizdeki uygulamada en önemli faizdir.

Dünya merkez bankaları faizlerini gösteren listelere bakıldığında TCMB'nin faizi yüzde 8,25 olarak görünüyor (<http://www.cbrates.com/>) Oysa TCMB'nin geçtiğimiz haftanın son günü yaptığı fonlamalarda uyguladığı OFM yüzde 10,39 oldu. Yaklaşık bir aydan beri TCMB, geç likidite penceresi fonlamasını yine normal fonlama yerine kullanmaya ve bu yolla faizi yükseltmeye başlamış bulunuyor. Yani dünyaya ilan edilen faiz yüzde 8,25 ama gerçekte uygulanan faiz yüzde 10,39.

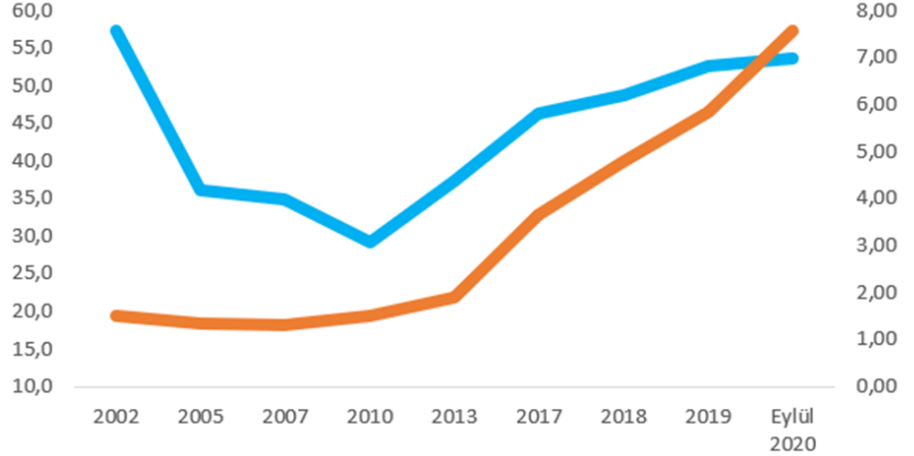
Bu durumu ortaya koyan grafik aşağıdadır

Gerek kurun hızlı artışı gerek enflasyonun ekonomideki küçülmeye karşın düşmemesi karşısında TCMB

bir süre direndi. Bankalar zorunlu olarak faizleri yükselttiler. Bu durum karşısında TCMB de faiz artırmak zorunda kaldı ve geçmişte yaptığı gibi bunu

krizi sonrasında zirve yaparak yüzde 57'ye çıkan dolarizasyon oranı zaman içinde gerileyerek yüzde 30'un altına düşmüştü. Bu dönemin en be-

YP Mevduat / Toplam Mevduat ve USD/TL Kuru

yine geç likidite penceresini kullanarak yapma yoluna gitti. TCMB, bu haliyle piyasayı yönlendirmek yerine yine piyasanın peşine takılmış görünüyor. Öyle olunca da faiz artırmanın etkisi çok zayıf kalıyor.

Faizi bu şekilde artırmanın etkisinin zayıflığını dolarizasyon (para ikamesi) olgusunun hızlanmasından görebiliriz. Dolarizasyon oranını ölçmenin en kestirme yolu toplam mevduat içinde yabancı para mevduatın oranını hesaplamaktır. Aşağıdaki grafik 2002'den bu yana Türkiye'deki dolarizasyon olgusunu gösteriyor (kaynak: <https://www.bddk.org.tr/BultenAylık>)

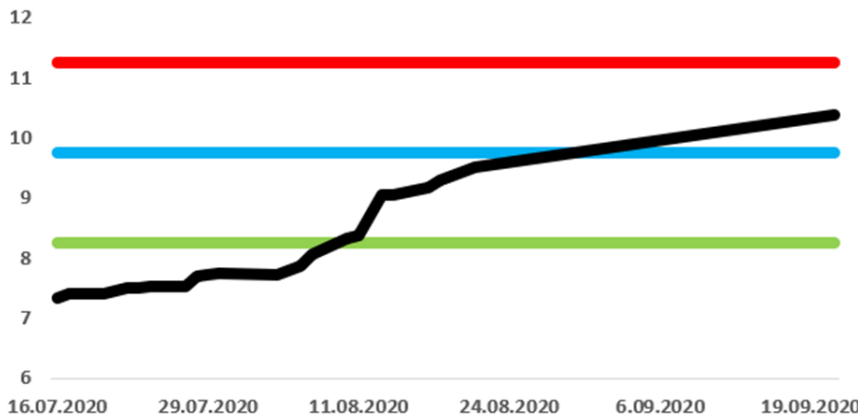
Grafikten görüleceği gibi 2001

lirgin özelliği USD/TL kurunun oynaklık göstermeyerek 1,50 dolayında sabit kalmasıydı. Aynı dönemde enflasyonun ve faizlerin düştüğünü de belirtmek gerekir. 2010 sonrasında işler yeniden tersine dönmeye başlamış görünüyor. USD/TL kuru hızla yükselirken dolarizasyon oranı da yükselmeye başlamış. Bugün geldiğimiz noktada TL, Dolara karşı yılda yaklaşık yüzde 25 değer kaybediyor ve dolarizasyon oranı da yüzde 54'e ulaşmış bulunuyor.

Türkiye'nin temel sorunlarından birisi gerçekte olandan farklı bir görünüm sunma çabası içinde olmasıdır. Faiz konusunda da durum aynı. Görünen faiz yüzde 8,25 ama gerçek faiz yüzde 10,39. Faizi yükseltmiyor gibi yaparak yükseltmek, doğrudan yükseltmek gibi etki yaratamadığı için, faizle kontrol edilebilecek kuru, rezervleri harcaarak kontrol etmeye çalışıyoruz. Bu sefer riskler arttığı için insanlar daha fazla döviz tutmaya yöneliyor ve dolarizasyon artıyor. Dolarizasyon artınca bu kez riskler bir kez daha yükseliyor.

Görünenle gerçeği üst üste getirmeyi becerdiğimizde, risklerin azalacağını ve birçok sorunun çok daha kolay çözülebileceğini göreceğiz.

PF, GF, GLF ve OFM

Çetin ÜNSALAN EN KRİTİK 5 YIL

Dünya Bankası Baş Ekonomisti Carmen Reinhart, pandemi sürecinden sonra küresel ekonominin toparlanmasının 5 yıl alabileceğine dair öngörüsünü paylaştı. Açıkçası bu süre değişebilir. Öncelikle pandeminin ne zaman biteceğini bilmiyoruz.

Sonrasında, dünya ekonomisinin tek problemini pandemiden ibaret görmek büyük yanılgılara ve sapmalara neden olabilir. Halen normal mal ve hizmet üretimiyle elde edilen ekonomik büyüklüğün, 10 katı düzeyinde bir balon, yani kağıt ekonomisi dünya ekonomisinin sırtında kambur gibi duruyor.

Tüm bu nedenlerle virüs sonrasında nasıl bir süreç işleyeceğini görmek mümkün değil. Şayet kriterleri pandemiye koyar ve bununla mukayese ederseniz, sonrasında ciddi istatistikler elde edebilirsiniz. Ama bu dünya ekonomisinin arz fazlasından likit zehirlenmesine kadar bir dizi sorununu ortadan kaldırmaz.

Her şeye rağmen 5 yılı baz alalım. Çünkü süre ne olursa olsun, sürecin sonunda varlığını koruyacakların kaderi çok fazla değişmeyecek. Her şeye rağmen ayakta kalmayı başarabilenler, sadece bir tesadüfün eseri olacak.

Bu nedenle Reinhart'ın öngördüğü süreyi kabul edersek, 'en kritik 5 yıl' tanımlamasını yapabiliriz. Zira birçok şeyin aynı kalmadığı, sonrasında iş yapış modellerinden insan kaynağı niteliğine, üretim süreçlerinden ilave sektörlerin dahil olup, bazılarının yok olmasına kadar büyük kırılmalara gebe bir zaman diliminden bahsediyoruz.

Dünya ekonomisini bir kenara bırakıp, bizim hangi dersleri çalışmak zorunda olduğumuza göz atmakta fayda var. Keza bugünkü halimizle, ekonominin kırılmamış ve yeni bir sürece girmemiş noktasında bile ciddi handikaplarımız bulunuyor. Bunların en temeline eğitimi koymamız gerekiyor. Halen 'aşağıdakilerden hangisi aşağıdadır' sorularıyla geleceğin ekonomisine değil, bir sonraki sınava hazırladığımız kuşaklar olduğunun farkına varmamız gerekir.

Geçmiş ile yarını doğru harmanlamış, sorgulayan, eleştiren ve yaratıcılığı geliştiren bir nüfus yaratmak zorundayız. Kaç kişi olduğunuzun değil, kaç işe yarar insan olduğunuzun, dünden daha çok esas haline dönüştüğü bir gelecekte, değişimi sağlamaz isek, ya fayda sağlamayan insanlar yetiştirir

ya da aradan sıyrılanları dünyaya kaptırırız.

Ekonominin yeni halinde de insan faktörü olmadan hiçbir sonuç almanız ve sürdürülebilir bir başarı yakalamamız mümkün değil. Ama gerçekten insan yetiştirmeliyiz.

Sıradan insanın işini bilgisayarların, robotların yapacağı, ancak ni-

telikli insan varlığının zenginlik yaratabileceği bir kulvara doğru koşuyoruz.

Üretim yapımızı mutlaka neşter altına yatırmalıyız. Sadece çok iyi üretici olmak, dün katma değer

problemi yaratırken, yarın yok sayılmak gerçeğini önümüze koyacak. Bir ürünün tasarımından yazılımına, ara mamulünden nihai şekline kadar verecek kabiliyeti sahip, tedarikçisi içte ve bilgi üreten olan bir reel sektör yaratmalıyız.

Sonra bunun içerisinde bazı ürünleri dışarıdan alabilirsiniz. Ama ithalatınız içindeki yüzde 73'lük ara malı gerçeğiyle bugünün ekonomisinde yaşam savaşı verirken, yarının ekonomisinde yok hükmünde olduğumuzu da bilmiyoruz.

Finansı ve teknolojiyi mutlaka doğru kurgulamalı; yönetebilir kılmalı; bağlı olmakla ba-

Eğer pandemi bugün sonuçlansa ve öngörüye uygun olarak dünya ekonomisi 5 yıl sonra gerçekten toparlansa bu ve buna benzer bir planlı ekonomi uygula-mazsak, finansmandan üretime, insan kaynağından dış ticarete hukuk ve adaleti esas almazsak; üzgünüm ki yarının ekonomisinde bugünkü yüzde 1'i bulmayan ağırlığımızı bile arayabiliriz.

çalışanların mesai doldurmaktan öte kaygılarının olduğu, ortak akıl öne çıktığı bir ortamda mıyız?

Ne yazık ki hayır... Ama şu bir gerçek ki, gereğini yaparsak, tüm sektörlerimizi yerli yazılımlarla bezeyip, doğru kurguları ve yapılanmaları gerçekleştirebilirsek, gelişmiş ekonomilerle aramızdaki farkı 3-4 yıla düşürebiliriz.

Yok yapmaz 'dünya bizim etrafımızda dönüyor' duygusuyla yine hareket edersek, aradaki fark bin yıla çıkar. O zaman da ancak onların verdiği borçla, onların ürettiklerini tüketiriz. Bu nedenle 5 yıl, daha az ya da daha fazla önemli değil. Süreci ders çalışarak geçiremezsek, sonuçta sınav günü sınıfta kalırız.

cetinunsalan@yahoo.com

şımlı olmanın arasındaki farkı anlamalı ve bir ekonomik plan çerçevesinde liyakat, verimlilik gibi kavramlarla yol almalıyız.

Şimdi kendi kendinize sorun. Fikrin gelişime uygun bir biçimde özgür olduğu, kimse'nin patronculuk oynamadığı,

TİM, “TÜRKİYE’NİN İLK 1000 İHRACATÇISI PRESTİJ KİTABI”NI TANITTI

“Türkiye’nin İlk 1000 ihracatçısı Prestij Kitabı” tanıtıldı. 5.8 milyar dolar ihracat gerçekleştiren 144 firma 2019 yılında ilk 1000 ihracatçı listesine dahil oldu. 856 firma ise listede yerini korudu.

Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) “Türkiye’nin ilk 1000 ihracatçısı 2019” araştırmasının sonuçlarını açıkladı. Araştırmaya göre, ilk 1000’de yer alan şirketlerin toplam ihracatı bir önceki yıla göre yüzde 3 artarak 103 milyar dolara ulaştı. Bu şirketlerin toplam ihracattan aldıkları pay ise yüzde 62 oldu. Listeye toplam 5,8 milyar dolar ihracat gerçekleştiren 144 firma ilk kez dahil olurken 856 şirket ise iki yıl üst üste listede yer almayı başardı.

61 ihracatçı birliği, 13 genel sekreterlik ile 95 bine yakın ihracatçının tek çatı kuruluşu olan Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) “Türkiye’nin ilk 1000 İhracatçısı 2019” Prestij Kitabının tanıtımını gerçekleştirdi ve yapılan araştırmanın sonuçlarını paylaştı. TİM Başkanı İsmail Gülle’nin ev sahipliğinde gerçekleştirilen toplantıya Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, ihracatçı birliklerinin başkanları, kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşu temsilcileriyle şirket yöneticileri katıldı.

Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan burada yaptığı konuşmada “Pandeminin getirdiği olumsuz tica-

ret ortamına rağmen, bu yıl da ihracatta kayda değer bir performansla yolumuza devam ediyoruz. Sadece mevcut ihracat performansımız değil, yakın geleceğe yönelik sinyaller de olumlu seyretmektedir” dedi.

2019 yılında küresel piyasaları etkileyen ticaret savaşları ve pandemi döneminde Türkiye’nin pozitif olarak ayrıştığını vurgulayan Pekcan, “OECD raporuna göre Türkiye en az küçülme gösterecek ekonomiler pozisyonunda yer alıyor. Biz Türkiye olarak her zaman adil, rekabete ve kurallara dayalı bir ticaret sisteminden yana olduk olmaya devam edeceğiz. Tüm iktisadi ve beşeri kaynaklarımızla adil ve kurallar içerisinde bir sistemde başarılı olacağımızı düşünüyoruz” ifadelerini kullandı.

“İHRACAT HAYATIMIZDIR, EKMEĞİMİZDİR VE GELECEĞİMİZİN GARANTİSİDİR”

Bakan Pekcan’ın ardından kürsüye gelen Gülle, “2019 yılında hükümetimizin destekleriyle 180,8 milyar dolara taşıyan ihracatçılarımız ülkemize haklı bir gurur yaşattı. Biz bu rekorları kırmaya devam edeceğiz. Çünkü biliyoruz ve inanıyoruz ki ihracat hayatımızdır, ekmeğimizdir ve geleceğimizin garantisidir” diyerek konuşmasına başladı.

Araştırma ışığında oluşturulan

Prestij Kitabı’ndan bazı detay bilgiler veren Gülle, 2019 yılında ilk 1000 ihracatçı firmanın, 103 milyar dolar ile toplam ihracatın yüzde 62’sini gerçekleştirdiğini belirterek, “5.8 milyar dolar ihracat gerçekleştiren 144 firmamız 2019 yılında ilk 1000 ihracat listemize dahil oldu. 856 firma listede yerini korudu. Listeye yeni girenler Türkiye’nin sunduğu fırsatları, listede uzun zamandır yerini koruyanlar da Türkiye’nin istikrarını göstermektedir” ifadelerini kullandı.

İhracatın artmasında Ar-Ge’ye harcamalarının önemine değinen Gülle, “Ar-Ge’ye harcanan her bir dolar, ihracatta 2.15 dolarlık bir katkıyla ülkemize geri dönüyor. Bu durum Cumhurbaşkanımızın da belirttiği gibi Ar-Ge ve inovasyonun inovasyonun ihracatı ve ihracatta rekabetçiliği artırdığını göstermektedir. Arzumuz, ihracatta ileri teknoloji ürünleri artırmak. İlk 1000 ihracatçı araştırmamıza listedeki firmalarımızın ihracatında yüksek ve orta teknoloji ürünlerin payının Türkiye ortalamasının yüzde 6 üzerinde olduğunu görüyoruz. Her 1 birimlik ihracat artışı karlılıkta 0.7 birimlik bir artış sağlamaktadır. Yani ihracatını artıran hem karlılığını hem de sermayesini artırıyor” dedi.

15 İHRACATÇIYA ÖDÜL VERİLDİ

Toplantıda konuşmaların ardından sondan başlamak üzere 2019 yılında en çok ihracat yapan 15 firma ödülleri sosyal mesafe ve maske kurallarıyla teslim aldı. BOSCH Sanayi ve Ticaret A.Ş., BSH Ev aletleri, SocarSocar Türkiye, İstanbul Alın Rafinerisi, HABAŞ, Mercedes Benz Türk, Arçelik, Vestel, Tofaş, TGS, Kibar Dış Ticaret, OYAK Renault Otomobil Fabrikaları, TÜPRAŞ, Toyota ve ihracat şampiyonu olarak Ford firmasına ödülleri takdim edildi.

EGE İHRACATÇI BİRLİKLERİ, TSE COVID-19 GÜVENLİ HİZMET BELGESİ ALAN İLK İHRACATÇI BİRLİĞİ OLDU

Tüm dünyayı etkisi altına alan, dünya genelinde bir milyondan fazla insanın hayatını kaybetmesine neden olan Covid-19 virüsü ile insanlığın mücadelesi devam ediyor.

Ege İhracatçı Birlikleri (EİB)'nin Covid-19'a karşı aldığı tedbirler, Türk Standartları Enstitüsü (TSE)'nin TSE Covid-19 Güvenli Hizmet Belgesi ile tescillendi.

Türk Standartları Enstitüsü tarafından hazırlanan Covid-19 Hijyen, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kılavuzu'na uygunluğunu sertifikalandıran Ege İhracatçı Birlikleri (EİB), TSE Covid-19 Güvenli Hizmet Belgesi'ni almaya hak kazanan ilk ihracatçı birliği oldu.

YENİ DÖNEME HIZLA UYUM

Tüm dünyayı etkisi altına alan, dünya genelinde bir milyondan fazla insanın hayatını kaybetmesine neden olan Covid-19 virüsü ile insanlığın mücadelesi devam ediyor. Covid-19 salgını sonrasında hem sağlık tedbirleri bakımından, hem de iş yapış modelleri açısından yeni döneme hızla uyum sağladıklarını belirten Ege İhracatçı

Birlikleri (EİB) Koordinatör Başkanı Jak Eskinazi, Covid-19 salgını sonrasında aldıkları tedbirler sayesinde Ege İhracatçı Birlikleri'nde pozitif vakayla karşılaşmadıklarını dile getirdi.

“KORONAVİRÜSÜN HEDEF PAZARLARIMIZDAKİ SEYRİ”

Ege İhracatçı Birlikleri'nin Covid-19 sonrasında sanal fuarlar, sanal ticaret heyetleriyle ihracatçı firmaların pazarlama faaliyetlerine destek olduğunu anlatan Ege İhracatçı Birlikleri (EİB) Koordinatör Başkanı Eskinazi, Türkiye'nin ihracatının yüzde 54'ünü gerçekleştirdiği, 26 ülkede görev yapan ticaret müşavirlerinin katılımıyla “Koronavirüsün Hedef Pazarlarımızdaki Seyri” isimli webinar toplantıları yaptıklarını, eğitimlerini online ortama taşıdıklarını ifade etti.

“ORTAK KULLANIM ALANLARINDA COVID-19'A UYUMLU DÜZENLEMELERE GİTTİK”

Ege İhracatçı Birlikleri (EİB) Koordinatör Başkanı Jak Eskinazi, açıklamalarını şöyle sürdürdü: “Covid-19 sürecinde sağlık tedbirlerimizi de üst seviyeye çıkardık.

Ege Maden İhracatçıları Birliğimizin Çin'de Türkiye Milli Katılım Organizasyonu'nu düzenlediği Xiamen Doğaltaş ve Teknolojileri Fuarı'nın 30 Ocak 2020 tarihinde iptal olması sonrasında Türkiye'de Covid-19 ile mücadeleyi başlatan ilk kurumlardan biri olduk.

Türkiye'de ilk vakanın görüldüğü 11 Mart tarihinden itibaren Ege İhracatçı Birlikleri Hizmet Binası girişinde herkesin ateşini ölçmeye başladık. Ege İhracatçı Birlikleri binasına girişlerde maskesi olmayanlara maske temin ettik. Yemekhanemizde sosyal mesafeye göre yerleştirilmiş masalarda her masada bir kişi yemeğini yiyecek şekilde düzenleme yaptık. Binamıza temiz hava girişi için ekstra tedbirler aldık. Toplantılarımızı online ortama taşıdık, fiziki toplantılarımız için toplantı odalarımızı sosyal mesafeye uygun şekilde

dizayn ettik. Ortak kullanım alanlarında Covid-19'a uyumlu düzenlemelere gittik.”

Bu kapsamda, yaptıkları çalışmaları denetleyen Türk Standartları Enstitüsü (TSE)'nin aldıkları önlemlerin Covid-19 Hijyen, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kılavuzu'na uygunluğunu tescil ettiğini belirten Ege İhracatçı Birlikleri (EİB) Koordinatör Başkanı Jak Eskinazi, “Bu belgenin alınması sürecinde yoğun mesai harcayan personellerimize teşekkür ediyorum” şeklinde konuştu.

MERKEZ BANKASI FAİZ KARARI: POLİTİKA FAİZİ 200 BAZ PUAN ARTIŞLA %10,25'E ÇIKTI

beklentilerinin kontrol altına alınması ve enflasyon görünümüne yönelik risklerin sınırlandırılması amacıyla Ağustos ayından itibaren atılan sıkılaştırma adımlarının güçlendirilmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda Kurul, dezenflasyon sürecini yeniden tesis etmek ve fiyat istikrarını desteklemek amacıyla politika faizinin 200 baz puan yükseltilmesine karar vermiştir.

Kurul, enflasyondaki düşüş sürecinin devamlılığının, ülke risk priminin gerilemesi, uzun vadeli faizlerin aşağı gelmesi ve ekonomideki toparlanmanın güç kazanması açısından büyük önem taşıdığını

Merkez Bankası, 24 Eylül tarihinde piyasalar için sürpriz bir kararla politika faizini yüzde 8,25'ten yüzde 10,25'e yükseltti. Piyasa beklentileri faizin sabit kalacağı yönündeydi...

MERKEZ BANKASI AÇIKLAMASI

Para Politikası Kurulu (Kurul), politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının yüzde 8,25'ten yüzde 10,25'e yükseltilmesine karar vermiştir.

Küresel ekonomide, ülkelerin attığı normalleşme adımlarıyla üçüncü çeyrekte kısmi toparlanma sinyalleri gözlenmekle beraber toparlanmaya ilişkin belirsizlikler yüksek seyretmektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler genişleyici parasal ve mali duruşlarını sürdürmektedir. Salgın hastalığın sermaye akımları, finansal koşullar, dış ticaret ve emtia fiyatları kanalıyla oluşturmada olduğu küresel etkiler yakından takip edilmektedir.

İktisadi faaliyette kademeli normalleşme adımları ve güçlü kredi ivmesinin desteğiyle üçüncü çeyrekte belirgin bir toparlanma gözlenmektedir. Salgın hastalığa bağlı gelişmelerin Türkiye ekonomisi üzerindeki olumsuz etkilerinin sınırlandırılması amacıyla yakın dönemde uygulamaya konulan para-

sal ve mali tedbirler, ekonominin üretim potansiyelini destekleyerek finansal istikrara ve iktisadi faaliyetteki toparlanma sürecine katkıda bulunmuştur. Son dönemde ticari kredilerde gözlenen normalleşme eğilimi bireysel kredilerde de başlamıştır. Ertelenmiş talebe ve salgın tedbirleri kapsamında uygulanan likidite ve kredi politikalarına bağlı olarak ithalatta gözlenen canlanmanın, bu politika tedbirlerinin kademeli olarak azaltılmasıyla dengelenmesi beklenmektedir. Turizm gelirlerinde salgın hastalığa bağlı olarak gözlenen düşüşe rağmen seyahat kısıtlamalarının hafifletilmesiyle kısmi bir iyileşme başlamıştır. Mal ihracatındaki toparlanma, emtia fiyatlarının görece düşük seviyeleri ve reel kur düzeyi önümüzdeki dönemde cari işlemler dengesini destekleyecektir.

Enflasyon üzerinde etkili olan salgına bağlı arz yönlü unsurların, normalleşme sürecinde kademeli olarak ortadan kalkacağı ve talep yönlü dezenflasyonist etkilerin daha belirgin hale geleceği öngörülmüştü. Ancak, güçlü kredi ivmesiyle ekonomide sağlanan hızlı toparlanma ve finansal piyasalarda yaşanan gelişmeler neticesinde enflasyon öngörülenden daha yüksek bir seyir izlemiştir. Enflasyon

değerlendirmektedir. Enflasyondaki düşüşün hedeflenen patika ile uyumlu şekilde gerçekleşmesi için para politikasındaki temkinli duruşun sürdürülmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, parasal duruş ana eğilime dair göstergeler dikkate alınarak enflasyondaki düşüşün sürekliliğini sağlayacak şekilde belirlenecektir. Merkez Bankası fiyat istikrarı ve finansal istikrar amaçları doğrultusunda elindeki bütün araçları kullanmaya devam edecektir."

Açıklanacak her türlü yeni verinin ve haberin Kurul'un geleceğe yönelik politika duruşunu değiştirmesine neden olabileceği önemle vurgulanmalıdır.

İSO BAŞKANI ERDAL BAHÇIVAN: "SANAYİNİN ENERJİ İHTİYACI UYGUN MALİYETLE KARŞILANMALI"

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "Sanayi sektörü ve ihracatın en önemli girdisi olan enerji ihtiyacının 'sürekli, kaliteli ve uygun maliyetle' karşılanması büyük önem taşıyor" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meslek Komiteleri ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, sanayinin güncel enerji konularını görüşmek üzere ortak bir istişare toplantısı düzenledi. Video konferans yöntemi ile düzenlenen ve İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan açılış konuşmasını yaptığı toplantıya Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Abdullah Tancan konuk olarak katılarak gündeme yönelik görüşlerini paylaştı.

Bakanlığın üst düzey bürokratlarının da katıldığı toplantıda, Bakan Yar-

dımcısı Abdullah Tancan ile birlikte bürokratlar, sanayicilerin sorunlarını dinledi, çözüm odaklı değerlendirmeler yaptı.

"SANAYİMİZİN ENERJİ İHTİYACI 'SÜREKLİ, KALİTELİ VE UYGUN MALİYETLE' KARŞILANMALI"

Sanayicilerin enerji ile yaşadığı sorunlar ve çözüm önerilerinin ele alındığı toplantıda konuşan İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, yeni normalde de en hızlı ve güçlü toparlanmanın yine sanayi ve ihracatla gerçekleştiğinin görüldüğünü söyledi.

Sanayiciler olarak enerji konusunda yaşadıkları sorunları bir rapor haline getirerek Bakanlığa sunduklarının altını çizen Bahçivan, "Raporda da belirttiğimiz üzere öncelikle sanayimize, özellikle girdi maliyetlerini düşürmeye yönelik verilecek destekler artarak devam etmelidir. Enerji, sanayimizin en önemli ve yüksek maliyetli girdisini oluşturuyor. Sanayimizin enerji ihtiyacının 'sürekli, kaliteli ve uygun maliyetle' karşılanması büyük önem taşıyor. Bu noktada, enerji maliyetlerinin sanayimizi, üre-

timimizi olumsuz etkilememesi adına yapısal ve kalıcı çözümlerin bir an evvel hayata geçirilmesi gerekiyor" dedi.

BAHÇIVAN: "YEKDEM KATKISI KARBON SERTİFİKASINA DÖNÜŞTÜREBİLİR"

Sanayinin büyük bölümünün temin ettiği, enerji fiyatını oluşturan Son Kaynak Tedarik Tarifesinde (SKTT) Yenilenebilir Enerji Kaynaklarını Destekleme Mekanizması'nın (YEKDEM) önemli bir ağırlığa sahip olduğunun altını çizen İSO Başkanı Erdal Bahçivan, "Nisan ve mayıs aylarında, YEKDEM maliyetinde yaşanan iki kat düzeyindeki artış, sanayicilerimizde kaygılara sebep oldu. Yenilenebilir enerji yatırımcılarımızın motivasyonunu bozmayacak, biz sanayiciler üzerindeki YEKDEM yükünü azaltacak uygulamalar tüm tarafların görüşleri ile bulunabilir. Sanayi sektörü olarak YEKDEM'e 2011 yılından bu yana 11 milyar doları aşan bir desteğimiz söz konusu. Ülkemiz henüz herhangi bir emisyon ticaretine dahil olmamakla birlikte, yakın zamanda AB'de Yeşil Anlaşma (Green Deal) hükümlerinin hayata geçmesi ile Emisyon Ticaret Sistemine dahil olmamız ya da karbon vergisi ile karşı karşıya kalmamız söz konusu olacak. Bu bağlamda, YEKDEM katkılarımızın, bir 'karbon sertifikasına' dönüştürülmesinin, söz konusu karbon kredileri veya vergisine karşı yaptığımız emisyon azaltımının bir kanıtı olarak sanayicilerimize ve ihracatçılarımıza çok önemli katkısı olacak" şeklinde konuştu.

TÜM ELEKTRİK ÜRETİCİLERİ KAPSAMA ALINMALI

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, diğer önerilerini ise şöyle sıraladı:

“Lisanssız elektrik üreten sanayicilerimiz yenilenebilir enerji kaynak garantisi kapsamı dışında bırakıldı. Herhangi bir ayırım yapılmadan lisanslı ya da lisanssız tüm elektrik üreticileri kapsama alınmalı. Enerji verim-

liliği ile sağlanan tasarruf, aslında enerji maliyetlerini düşürme noktasında önemli bir kaynak. Ancak, enerji verimliliği yatırımları sermaye gerektiriyor. Uygulanmakta olan desteklerin daha cazip hale getirilmesine yönelik farklı ve güçlü teşvik türleri gerekiyor. Benzer şekilde, enerjinin verimli kullanılması esasına

dayanan ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi sertifikasına sahip şirketlere elektrik maliyetlerinde Enerji Fonu (yüzde 1) ve Elektrik Tüketim Vergisi (yüzde 1) muafiyetinin sağlanması da Bakanlığımızca değerlendirilmelidir. Yine sanayimizin kullandığı doğalgaz ve elektrik faturalarında yüzde 18’lik KDV’nin yüzde 1’e indirilmesi rekabet gücümüze fayda sağlayacak ve moralleri yükseltecek. Vadeleri gelen elektrik ve doğalgaz ödemeleri için de faizsiz bir vadeli ödeme imkanı getirilmesi firmalarımıza bu zorlu süreçte önemli destek olacak.”

“DAĞITIM VE İLETİM ALTYAPILARI HIZLA GERÇEKLEŞTİRİLMELİ”

İstanbul sanayisinin özellikle Silivri, Çatalca, Büyükçekmece’de yaşadığı elektrik kesintilerine ve gerilim düşüşüne değinen İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı

Erdal Bahçıvan, “Elektriğin kalitesindeki düşüklük hem üretim hem de malzeme kayıplarına yol açıyor. Dağıtım ve iletim altyapıları hızla gerçekleştirilmeli. 2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisindeki hedeflere ulaşmaya yoğunlaşmış bir İstanbul Sanayisinin trafo kapasitelerinin eksikliği nedeniyle enerji tedarikinde yaşadığı gibi gündelik sorunlardan kurtulması, kurtarılması gerekiyor” diye konuştu.

TANCAN: “AĞUSTOS AYINDA TÜKETİM YÜZDE 16 ARTTI”

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Abdullah Tancan da yaptığı konuşmada şunları belirtti:

“Pandemi nedeniyle geçen nisan ayında tüm sanayide elektrik tüketimi bir önceki senenin aynı dönemine göre yüzde 30 azalırken, mayısta yüzde 29 azaldı. Hazirandan itibaren tekrar yükselişe geçerek yüzde 12 artış oldu. Temmuzda yüzde 1’lik düşüş, ağustosta ise yine yüzde 16’lık artış oldu. Bu trendin artmasını temenni ediyoruz. Her zaman sanayicimizin elektrik ve doğalgazı en uygun maliyetle kullanmasını temin için çabalıyoruz.”

28 MİLYAR E-BELGE İLE 2.8 MİLYAR LİRA TASARRUF

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 2010 yılında başlatılan e-belge uygulamaları sayesinde yaklaşık 28 milyarın üzerinde belge elektronik ortamda düzenlendi. Böylece yaklaşık 2.8 milyar lira maliyet tasarrufu sağlandı.

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 2010 yılında başlatılan ve sürekli geliştirilen e-belge uygulamaları sayesinde yaklaşık 28 milyarın üzerinde belge elektronik ortamda düzenlendi. Böylece kağıt, postalama ve arşivleme gibi işlemlerde yaklaşık 2.8 milyar lira maliyet tasarrufu sağlandı. Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 2010 yılı itibarıyla e-fatura ile hayata geçirilen e-belge uygulamaları, yıllar içinde e-arşiv fatura, e-serbest meslek makbuzu (e-SMM), e-müstahsil makbuzu (e-MM), e-irsaliye, e-bilet gibi birçok yeni belgenin katılımıyla büyümeye devam ediyor.

EN ÇOK E-FATURA

Gerek Gelir İdaresi Başkanlığınca yapılan düzenlemeler gerekse mükelleflere sağladığı avantajlar

nedeniyle e-belge uygulamalarına katılım her geçen gün artıyor. e-fatura uygulamasından yaklaşık 300 bin, e-arşiv faturadan 281 bin, e-irsaliyeden 80 bin, e-serbest meslek makbuzundan 185 bin ve e-müstahsil makbuzu uygulamasından 24 bin vergi mükellefi yararlanıyor.

Söz konusu uygulamalarla birlikte kağıt, kırtasiye, postalama ve arşivleme gibi işlemlerde maliyet tasarrufu sağlandığı gibi sarf malzemelerine olan ihtiyaçların azalması dolayısıyla da çevre ve doğa korunuyor.

380 BİN AĞAÇ

Uygulamanın başlangıcından bugüne kadar yaklaşık 28 milyarın üzerinde belge elektronik ortamda düzenlenerek muhataplarına iletildi. Bu sayede kağıt belge düzeninde, kağıt, yazdırma, iletme, arşivleme, muhasebeleştirme gibi tüm süreçler bakımından belge başına 10 kuruş maliyet oluşacağı değerlendirildiğinde, yaklaşık 2.8 milyar lira tasarruf sağlandı. Bu tasarrufla gelecek nesillere daha yeşil bir dünya bırakılması için 380 bin ağa-

cın kesilmesi de önlenmiştir.

YENİLERİ YOLDA

Mükellefler, e-belge uygulamalarından işletme ölçeklerine uygun yararlanma yöntemlerinden dilediklerini seçebiliyor. Güçlü bilgi işlem sistemi altyapısına sahip olanlar, kendi sistemlerini entegre ederek, Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan e-belge düzenleme işlemlerine aracılık etmek için izin alan özel entegratör firmaların bilgi işlem sistemlerini kullanabiliyor. Bunun yanı sıra kurum tarafından tamamen ücretsiz sunulan e-belge portallarını kullanıp, e-belge uygulamalarından yararlanarak fatura gibi belgelerini evlerinin ya da ofislerinin konforunda düzenleyebiliyor. Söz konusu e-belge uygulamalarının yaygınlaştırılması hedefleniyor.

163 ÇEŞİT HİZMET

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 28 Şubat 2018'de açılan İnteraktif Vergi Dairesi, ilk günden itibaren mükellefler ve meslek mensupları tarafından yoğun şekilde kullanılıyor. Kullanıma açıldığı dönemde 50 hizmet çeşidine sahip olan İnteraktif Vergi Dairesi'nde, Eylül 2020 itibarıyla hizmet çeşidi sayısı 163'e ulaştı. Vergi dairesine gidilerek yapılan işlemlerin yüzde 95'inin online olarak gerçekleştirilebilmesi mümkün hale geldi. Uygulamanın başladığı günden bugüne kadar 25 milyonun üzerinde işlem yapıldı.

MOBİLYADA HEDEF 10 MİLYAR DOLAR İHRACAT

Türkiye, küresel mobilya ihracatında 6 basamak birden yükselerek sekizinci sıraya yükseldi. Sektörde hedef; 2023'te 10 milyar dolar ihracat ile ilk 5 ülke arasına girmek... Dünyaca referans kabul edilen Milano merkezli araştırma merkezi Centre For Industrial Studies'in (CSIL) raporuna göre Türkiye, küresel mobilya ihracatında 6 basamak birden atlayarak sekizinci sıraya yükseldi.

Dünya Mobilya Görünümü başlıklı

Çin ilk sırada

Rapora göre, geçen yıl en çok ihracat yapan ülkeler şöyle:

	MİLYAR DOLAR
Çin:	53.9
Polonya:	11.5
Almanya:	11.4
Vietnam:	10.9
İtalya:	10.8
ABD:	4.7
Kanada:	3.7

World Furniture Outlook 2020-2021 isimli rapora göre Türkiye, 2019'da 2.9 milyar dolarlık mobilya ihracatıyla önceki yıla göre 14. sıradan 8. sıraya yerleşti. Türkiye, önceki yıla göre İspanya, Danimarka, Fransa, Meksika, Romanya, Malezya ve Hollanda gibi ülkeleri

geride bıraktı.

İstanbul Mobilya Kağıt ve Orman Ürünleri İhracatçıları Birliği ve Mobilya Dernekleri Federasyonu (MOSFED) Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Güleç, Türkiye mobilya sektörünün globalleşme hikayesinin her geçen gün daha görünür olduğunu söyledi.

Küresel pazardan her geçen yıl daha fazla pay aldıklarını ve kendilerini daha çok kabul ettirdiklerini dile getiren Güleç, "Dünyaca say-

gınlığı kabul edilen CSIL araştırma merkezi, mobilya araştırmaları konusunda uluslararası en saygın enstitü. Bu merkezin araştırmasında 6 basamak birden atlamak çok önemli bir başarı" dedi.

GERÇEK RAKAM

Güleç, TÜİK ve TİM rakamlarına göre Türkiye'nin 2019 mobilya ihracatının 3.5 milyar dolara ulaştığını belirterek, ancak söz konusu

uluslararası raporda 2 milyar 864 milyon dolar olarak gözüktüğünü söyledi ve sebebini de "Bizim ihracatımızın bir kısmı demir ve demir dışı metaller ihracatçı birlikleri ile kimyevi maddeler ve mamulleri ihracatçıları birliklerinin rakamlarına yazılıyor. Gerçek ihracat rakamımızı burada tam gösteremiyoruz. 3.5 milyar doları gösterebilirsek 3.7 milyar dolarla yedinci sırada bulunan Kanada ile kıl payı bir fark kalacak. 4.7 milyar dolarla altıncı sırada bulunan ABD'ye de yaklaşmış olacağız" şeklinde açıkladı.

HAYALİMİZ SOMUTLAŞIYOR

İstanbul Mobilya Kağıt ve Orman Ürünleri İhracatçıları Birliği ve Mobilya Dernekleri Federasyonu Başkanı Ahmet Güleç, Türkiye'nin mobilya ihracatının Avrupa, ABD, yükselen Asya, büyüyen Afrika ve Türk Cumhuriyetleri gibi hemen hemen tüm pazarlarda artış gösterdiğini söyledi.

Türkiye'nin mobilya üretiminin 1 Haziran'dan beri arttığını ve yıl sonunda ihracatta da artış beklendiklerini anlatan Güleç, "Yeni lojistik merkezleriyle, tasarımla, alternatif ve hedef pazarlarla, daha yoğun tanıtım çalışmalarıyla 2023'te 10 milyar dolar ihracata ulaşacağız. 2014'te hayal gibi görünen, '2023'te mobilya ihracatında dünyanın ilk 5 ülkesi olma hedefimiz' yavaş yavaş somutlaşıyor" dedi.

RENKLİ GÜNEŞ PANELLERİ SERALARI BEREKETLENDİRECEK

Tüm bunların yanında paneller tarımsal üretimden ödün vermezken elektrik üretimi de sağlıyor.

“ELEKTRİK ÜRETMEK İÇİN MAVİ VE YEŞİL DALGA BOYLARINI ABSORBE EDİYOR”

Renkli güneş panelleri, elektrik üretmek için mavi ve yeşil dalga boylarını absorbe ediyor. Panellerden geçen renkler, büyüme için en uygun olanlar olduğu için herhangi bir sıkıntı oluşmuyor.

Cambridge Üniversitesi Biyokimya Bölümü'nde araştırma görevlisi olan Dr. Paolo Bombelli, yaptığı çalışmaların sonucunda sera çatılarına güneş panelleri yerleştirerek daha çok verim alınabileceğini keşfetti.

İTO Haber'de yer alan habere göre, Cambridge Üniversitesi Biyokimya Bölümü'nde araştırma görevlisi olan Dr. Paolo Bombelli, yaptığı çalışmaların sonucunda sera çatılarına güneş panelleri yerleştirerek daha çok verim alınabileceğini keşfetti.

“ÜRÜNLERİN KALİTESİNDE BÜYÜK BİR ARTIŞ GÖZLENDİ”

Seralarda, araştırma için kullanılan paneller standart elektrik üretiminde kullanılan güneş panelleri değil. Standart panellerin yerine yarı şeffaf ve renkli paneller kullanılmış. Bu gelişme sayesinde ürünlerin kalitesinde büyük bir artış gözlemlendi.

“TARIMSAL ÜRETİMDEN ÖDÜN VERMEZKEN ELEKTRİK ÜRETİMİ DE SAĞLIYOR”

Yeni sistem, çiftçilerin ürünlerini çeşitlendirmelerine izin vererek, piyasa fiyatlarındaki dalgalanmaların veya talepteki değişikliklerin yaratacağı finansal zorluklara karşı koruma sağlıyor. Ayrıca iklimle ilişkili riskleri azaltabileceği öngörülmüyor.

İTALYA'DA DENENDİ...

Deneyler, iki deneme mahsulü kullanılarak İtalya'da gerçekleştirildi. Ispanak, bir kış mevsimi mahsulü ve daha az gün ışığı ile büyüyebilir, ayrıca soğuk havayı tolere edebiliyor. Fesleğen ise çok fazla ışık ve daha yüksek sıcaklık gerektiren bir yaz sezonu mahsulünü temsil ediyordu. Bilim adamları deneyin etkilerini anlamak için sistemi daha farklı bitkiler ile denemeye devam ediyorlar.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA ANCAK KADIN İŞ GÜCÜ İLE SAĞLANABİLİR

İzmir İş Kadınları Derneği (İZİKAD), Ege Genç İş İnsanları Derneği (EGİAD)'ni dernek merkezinde ziyaret etti. İZİKAD Yönetim Kurulu Başkanı Betül Sezgin, Genel Sekreter Mürvet Kocaaslan tarafından gerçekleştirilen ziyarete, EGİAD Başkanı Mustafa Aslan, Başkan Vekili Alp Avni Yelkenbiçer, Yönetim Kurulu Üyesi Cem Demirci, Yönetim Kurulu Üyesi Özveri Yandaş Okay, EGİAD Genel Sekreteri Prof. Dr. Fatih Dalkılıç, EGİAD Basın Danışmanı Ebru Dön Keskin, EGİAD Melekleri İş Geliştirme ve İletişim Uzmanı Melisa İtmeç ev sahipliği yaptı.

Kadın üye sayısının göreve geldiği tarihte yüzde 25 olduğunu ve bu oranı dönem sonuna kadar yüzde 35'lere çıkarmak istediklerini belirten Ege Genç İş İnsanları Derneği (EGİAD) Başkanı Mustafa Aslan, Türkiye ekonomisinin refah noktasına ulaşmasının kadınların iş gücüne

katılımıyla gerçekleşebileceğini ifade etti.

Ekonomide kullanılan büyük bir hazinenin bulunduğunu, onun da iş gücüne katılmayan kadınlar olduğunu hatırlatan Aslan, Türkiye'nin zenginleşmesi için kadınlarımıza ihtiyaç olduğunu vurgu yaptı.

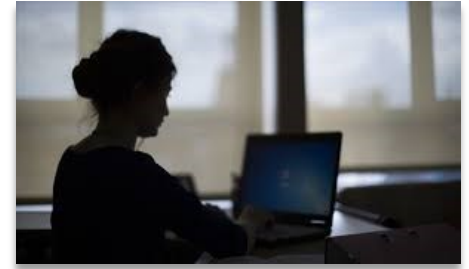
“KADINLARIMIZ EKONOMİNİN İÇİNDE YER ALIRSA TÜRKİYE MUASIR MEDENİYETLER SEVİYESİNE ULAŞACAKTIR”

EGİAD Başkanı Mustafa Aslan, “Türkiye nüfusunun yarısı kadın ancak kadın nüfusumuzun büyük bir kısmı çalışma hayatından uzakta. Kadınların iş gücüne katılım oranında dünyada sonlardayız. Ne yazık ki, nüfusumuzun yarısı ekonomik yaşamın içinde yer almamakta. Zenginleşmemizin önündeki en büyük engel kadınlarımızın yeterince iş gücüne katılmamasıdır. Kadınlarımız ekonominin içinde yer alırsa Türkiye muasır medeniyetler seviyesine ulaşacaktır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre ülkemizde 15 yaş üstü kadınların iş gücüne katılma oranı yüzde 33.6 olarak belirtilmektedir. Ancak, iş gücü dışında kalan 20 milyon kadının yüzde 57.6'sı, yani 11 milyon 589 bin

kadın, ev işleri ile meşgul olduğu için iş gücünün tamamen dışındadır. Sürdürülebilir bir kalkınma için kadınların mutlaka iş gücüne katılması şarttır” dedi.

“KOVID KADIN İSTİHDAMINI SEKTEYE UĞRATTI”

Kovid-19 salgını nedeniyle kadınların ev ve bakım yüklerinin daha da arttığını, işsizlik rakamlarının kadın oranında daha da yoğunlaştığına dikkat çeken EGİAD Başkanı Mustafa Aslan, “Kadın istihdamında son yıllarda gerçekleşen artış geriye doğru gitmeye başlamıştır. 2016-2019 yılları arasında istihdama yeni

katılan kadınların (612 bin) dörtte üçü (439 bin) işsiz kaldı. Mart 2020'den itibaren artan kovid-19 salgınının etkisiyle durumun ağırlaştığı görülmekte. İstihdamdaki daralma, iş gücü dışında kalan kadınların sayısı artırdı” şeklinde konuştu.

İZİKAD Başkanı Betül Sezgin ise, gerçekleştirdikleri kadın girişimcilik projelerini aktararak EGİAD ile ortak kadın projelerinde buluşmayı arzu ettiklerini kaydetti. Proje ortaklıkları, işbirliği protokolü, ortak toplantılar, kadın iş gücüne katılımı ile ilgili ortak çalışmalar değerlendirilen konu başlıkları oldu. İZİKAD'ın her zaman kadınlara destek olacağını ifade eden Sezgin, “Pandemi dönemine rağmen birçok güzel proje gerçekleştirdik. Kadınlarımızın iş hayatında olmasını önemsiyoruz, kadınlarımız girişimcilik ekosisteminin yaratılmasına öncülük edecektir” dedi.

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI: “TOHUM FİYATLARI ÇİFTÇİLERİ ÜRETİMDEN KOPARIYOR!”

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın verilerine göre 2019 yılında Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıtlı 2 milyon 83 bin çiftçi bulunuyorken Ağustos 2020'de açıklanan güncel verilere göre bu sayı 1 milyon 803 bine düştü. Son 1 yılda yaklaşık 280 bin çiftçi tarımdan vazgeçti. Ziraat Mühendisleri Odası (ZMO) İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Murat Kapıkıran, giderek artan ithalat bağımlılığına dikkat çekerek, “Küresel salgın döneminde

kendine yeten tarım politikalarına ihtiyaç var” dedi.

“FİYATLAR ÇİFTÇİNİN TOHUMLUK MALİYETLERİNİN FİYATI DEĞİL”

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM)'nin 2019 ve 2020 tohum satış fiyatlarını ele alan Ziraat Mühendisleri Odası, çiftçinin maliyet fiyatları hesaplanınca, alım gücünün günden güne eridiğine dikkat çekti.

2019 yılına göre bu yıl, makarnalık buğday tohumluğunda yüzde 19, ekmeklik buğday tohumluğunda yüzde 21, arpa tohumluğunda yüzde 17,6, tritikale ve yulaf tohumluğunda yüzde 20 çıplak fiyat artışı oldu.

TMMOB'ye bağlı Ziraat Mühendisleri Odası (ZMO)'nın konuya ilişkin yaptığı açıklamada ise, “TİGEM'in açıkladığı yurt içi peşin satış fiyatları, çiftçinin tohumluk maliyetlerinin fiyatı değil. İlave fiyatlar eklenince çiftçilerin 1 ton makarnalık buğdayda maliyeti 3 bin 123 lira olacakken, 1 ton ekmeklik buğday tohumluğunda maliyet 2 bin 895 lira olacak” ifadeleri kullanıldı.

“TİGEM'İN AÇIKLADIĞI FİYATLAR ÇİFTÇİLERİN ALIM GÜCÜNÜ DÜŞÜRDÜ”

Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Murat Kapıkıran da, girdi maliyetlerinin hesaplanması, çiftçi sigorta ve Bağ-Kur primleri ve çiftçi ailesi asgari geçim giderleri gibi parametreler eklendiğinde 5 yıl önceki alım gücüne göre düşüşün devam ettiğini belirtiyor.

“ÜRETİMDEN KOPAN ÇİFTÇİLER, ŞEHİRLERDE UCUZ İŞ GÜCÜNE DÖNÜŞÜYOR”

ÇKS'ye üye olmayan çiftçilerin Toprak Mahsulleri Ofisi'ne buğday satamadığının altını çizen Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı Murat Kapıkıran, “Çiftçi, kredi çekmeye teşvik ediliyor. Çiftçinin ürettiği ürünün fiyatı piyasa koşullarında kırıldığı için gelir kaybına neden olunca, ipotekle tarlaları elinden alınıyor. Üretimden kopan çiftçiler, şehirlerde ucuz iş gücüne dönüşüyor” dedi.

“ÇİFTÇİ AÇLIK SINIRININ ALTINDA KAZANIYOR”

“Çaresiz kalan çiftçiler topraklarını büyük toprak sahiplerine yahut tarım şirketlerine satıyor, bu da toprağa dayalı bilgi ve deneyimin kaybolmasına neden oluyor” diyen ZMO Başkanı Murat Kapıkıran, “TÜRK-İŞ verilerine göre 4 kişilik bir ailenin Ağustos 2020 için açıklanan açlık sınırı 2 bin 383 lira, yoksulluk sınırı 7 bin 764 lira ancak 50 dekar alanda buğday tarımı yapan bir çiftçi açlık sınırının onda birinden daha az kazanıyor. Bu nedenle çiftçi tarımdan vazgeçiyor. Böylece buğday ekim arazileri azalıyor” diye konuştu.

“BUĞDAY ÜRETİMİ YÜZDE 10 GERİLEDİ”

TÜİK verilerine göre 2004 yılında 9.3 milyon hektar olan ekili buğday alanı 2019 yılında 6.8 milyon hektara geriledi. Yani yaklaşık 2 buçuk milyon hektar alanda azalma yaşandı.

“Toplam buğday üretimi 21 milyon tondan 19 milyona geriledi”

diyen Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı Murat Kapıkıran, “Buğday üretiminde yüzde 10'luk bir azalma yaşandı. 2002 yılından itibaren nüfus artmaya devam ederken kişi başı tüketim ise yüzde 21'lik bir azalma yaşadı” ifadelerini kullandı.

“İTHALAT ARTIYOR”

Üretim alanı ve miktarı her geçen yıl daralan buğdayda ithalatın ise giderek arttığına vurgu yapan ZMO İstanbul Şu-

besi Yönetim Kurulu Başkanı Kapıkıran, “2018 yılında 5,8 milyon ton buğday ithalatı ile rekor kırılırken, 2019 yılında yüzde 69 artışla ithalat 9,8 milyon tona ulaştı ve 2.3 milyar dolar kaynak buğday ithalatına aktarıldı” dedi.

Murat Kapıkıran, çiftçilerin buğday üretiminden neden çekilmekte olduğuna ilişkin ise şu ifadeleri kullandı:

“Tarım ve Orman Bakanlığı'nın buğday raporunda birim buğday satışından çiftçinin eline geçen parayla aldığı gübre miktarı, 2019 yılında aynı kalırken, mazot miktarı yüzde 5, tohum miktarı yüzde 16 geriledi. Dolayısıyla çiftçinin girdi

maliyeti yükseldi, alım gücü geriledi.”

“İTHALAT BAĞIMLILIĞINDAN KURTULMAYI HEDEFLEYEN POLİTİKALARA İHTİYAÇ VAR”

Küresel salgın, tarımsal üretim ve gıda ürünlerinde kendine yeterliliğin stratejik önemine değinen Ziraat Mühendisleri Odası (ZMO) İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Murat Kapıkıran, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Buğday başta olmak üzere temel tarım ürünlerinin her biri için öncelikle kendine yeterliliği temel alan, giderek büyüyen ithalat bağımlılığından kurtul-

mayı hedefleyen, üretim, üretici ve tüketiciyi özne olarak gören, ürün bazlı, kısa, orta ve uzun vadeli hedeflerini net bir şekilde ortaya koyan, tavizsiz, tutarlı ve direngen bir yönetim anlayışı ile yürütülecek olan planlama ve kamu yararını temel alan tarım ekonomisi politikalarına ihtiyaç var.”

Prof. Dr. Cihan DURA

BUGÜNÜN EN GELİŞMİŞ ÜLKELERİ

NASIL KALKINDI

Neoliberalizm'in bir aldatmaca olduğu birçok yazar tarafından ileri sürülmüş, kanıtlarıyla ortaya konmuştur. Bu yazarlardan biri olan Ha-Joon Chang; Türkçe'ye de çevrilen iki değerli eserinde Neoliberalizm'in tezlerini birer birer ele almış, her birini sağlam gerekçelerle çürütmüştür. Ne var ki gerek bu işaret ettiğim karşı-görüş gerekse Chang'ın çalışmaları Türkiye'de iyi bilinmemekte, en azından gündeme yeterince getirilmemektedir. Bu sebepten, konunun üzerinde ne kadar durulsa yeridir. Okuduğunuz makalede benim yapmak istediğim de bu olacaktır.

Neoliberalizm'in başta gelen tezlerinden biri şudur: Bugünün sanayileşmiş ülkeleri serbest piyasa politikalarını benimsedikleri, bu politikalara kararlı bir şekilde bağlı kaldıkları için büyüyüp zenginleşmişlerdir. Devlet müdahaleciliği daima başarısızlığa mahkûmdur.

Bu tez doğru mudur? Kesinlikle değildir. Hatta bana sorarsanız, bunu bir "tez" olarak adlandırmak bile doğru değildir, olsa olsa o bir saptırmacadır. Bugünün sanayileşmiş ülkeleri serbest dış ticaretle ve serbest finans hareketleriyle zenginleşmemişlerdir, özellikle ilk birikimleri ve ilk sanayileşme atımları sırasında yoğun devlet müdahalelerine başvurmuşlardır. Bugün de çıkarları her gerektirdiğinde ekonomiye müdahaleden geri durmaz-

lar. Bu savı ben "karşı görüş" olarak adlandırıyorum.

Ha-Joon Chang'ın eserlerinde [1] geniş ölçüde ve diğer bazı araştırmalardan faydalanarak karşı görüşün kanıtlarını aşağıda önce genel olarak ortaya koyacağım. Ardından özel dört durumda, İngiltere, Fransa, Almanya ve ABD örneklerinde somut kanıtlarını sunacağım.

I) GENEL OLARAK

Karşı görüş, genel olarak, bugünün gelişmiş ülkelerine olduğu kadar, az gelişmiş ülkelere ait kanıtlarla da desteklenmektedir.

A) Ekonomik gelişme tarihi tarafsız bir gözle bilimsel olarak incelenirse, bugünün sanayileşmiş ülkelerinin; gelişmelerinin hem ilk hem de sonraki aşamalarında, sanayide, dış ticaretle ve finans alanında pek çok müdahaleci politikaya bel bağlayıp öncülük ettikleri, bunları fiilen de uyguladıkları görülür. Gerçekten, ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, Japonya gibi bugünün gelişmiş ülkeleri geçmişte yaşadıkları iki farklı döneme göre, *yakalama dönemi* ile *katılım dönemine* göre iktisat politikalarını farklılaştırmışlardır. Basit bir tanımlamayla bunlardan yakalama dönemini "sanayileşmiş bir ülke olmak için çabalama dönemi", diğerini ise "bu hedefe fiilen ulaşarak daha da zenginleşmek için gayretlerini sürdürme dönemi" olarak tanımlayabiliriz.

Gerçekten, günümüzün gelişmiş ülkeleri yakalama dönemindeyken, bebek sanayilerini korudular. Hemen hepsi bebek sanayi korumasına ve diğer etkin ticaret ve teknoloji politikalarına başvurdular. Ancak ne zaman ki sanayileşip gelişmiş ülke-

ler safına katıldılar, derhal müdahalecilikten çark ettiler, liberalizmi bayrak yapıp koyu birer serbest piyasacı kesildiler. Gerçekten başlangıçta, bu ülkelerin çoğunda tarife koruması bebek sanayi stratejinin önemli bir parçasıydı, ancak hiçbir zaman en önemli parçası olmadı; başka bir deyişle gelişme stratejisi sadece tarife korumasından ibaret değildi. Bugünün bütün *gelişmiş ülkeleri* (GÜ'ler), yakalama döneminde, yavru sanayileri korumak amacıyla müdahaleci sanayi politikaları, müdahaleci ticaret ve teknoloji politikaları uyguladılar. Hatta bazı ülkeler yakalama dönemini başarıyla tamamladıktan sonra bile, etkin müdahaleci politikalar uygulamaya devam ettiler, XIX. yüzyıl başlarında İngiltere, XX. yüzyıl başlarında ABD gibi... Günümüzde de aynı şekilde davranmaya devam ediyorlar.

Ticaret cephesinde, teşvikler ve ihraç mallarının girdilerine vergi indirimi sağlanması, ihracatın teşvik edilmesinde sık rastlanan uygulamalardandı. Hükümetler hem *sanayi* kesimine teşvik sağladı, hem de özellikle altyapı ve imalat sektörüne yönelik çeşitli kamu yatırım programları uyguladılar. Bazen eğitim gezilerini ve stajları finanse ederek yasal yollardan, bazen de sanayi casusluğu, makine kaçakçılığı, yabancı patentleri tanımayı reddetme gibi yasal olmayan yollardan yabancı *teknolojinin* ele geçirilmesini desteklediler. Yerli teknolojinin gelişmesi araştırma ve geliştirmeye, eğitim ve yetiştirmeye finansman sağlanarak desteklendi.

Aynı politikaları II. Dünya Savaşı'ndan sonra Japonya ile diğer bazı ülkeler de başarıyla uygulamıştır. Günümüzün sanayileşmiş ülkelerinin çoğu, II. Dünya Savaşı'nın tahribatının ardından ekonomilerini yeniden inşa etmek ve modernleştirmek amacıyla, dış ticareti serbestleştirdikleri sırada bile, müdahaleci sanayi politikaları, çeşitli müdahaleci finans politikaları uygulamış ve gayet iyi sonuçlar almışlardır. Örneğin finans sektörlerini sanayinin gelişmesini sağlayacak şekilde düzenleyerek sanayi sektörünün daha hızlı büyümesini sağlamışlardır. Yaklaşık 1980 yılına kadar sanayileşmiş ülkelerin neredeyse tamamı, uluslararası sermaye hareketleri üzerinde sıkı denetimlerini sürdürmüştür. Sermaye denetimi olarak bilinen bu politikalar, ekonomik gelişmeyi teşvik etmeye ve dıyıcı ekonomileri sermaye kaçışlarının neden olduğu istikrarsızlıktan korumaya yönelikti.

Gelişmiş ülkeler serbest piyasanın meyzetlerini ilan ederken bile, finansal krizlerin önüne geçmek, ulusal (veya sektörel) çıkarları korumak için piyasalara müdahale etmekten ve piyasaları yeniden düzenlemekten kaçınmamışlardır.

B) Karşı görüş, az gelişmiş ülkelere ait kanıtlarla da desteklenmektedir. Gerçekten bu ülkelerin büyük çoğunluğu, II. Dünya Savaşı sonrasında müdahaleci politikalar döneminde, 1980 sonrasında

serbest piyasa dönemine kıyasla çok daha başarılı olmuşlardır. Gelişmekte olan -bence sanayileşmeleri engellenmiş- ülkelerde ekonomik gelişmenin tamamen iç karartıcı olduğu dönem II. Dünya Savaşı öncesiydi. Bu dönemde gelişmekte olan ülkeler, birçok kez serbest piyasa politikaları uygulamaya zorlanmışlardır. Benim "MERİT stratejisi"^[ii] diye adlandırdığım bu dayatma iki şekilde göstermiştir kendini:

-Bu ülkelerin sömürgeci devletler tarafından birçok kez serbest piyasa politikalarını aşırı ölçüde uygulamaya zorlanmaları,

-Sözde bağımsız ülkeler olduklarında kendilerini gümrük politikası özerkliğinden ve merkez bankası kurma hakkından yoksun bırakan antlaşmalara zorlanmaları.

Bu zorlanmaların tipik sonucu ise, ilgili ülkelerin ağır aksak büyümesi ve hatta ekonomik açıdan küçülmeleri oldu. Gelişmekte olan

ülkeler ekonomik durumlarını ancak -korumacı politikalar uygulayabildikleri- II. Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde düzeltere bildiler. Örneğin Çin ve Hindistan, devletin ekonomik faaliyetleri etkili biçimde yönlendirmesiyle ki ekonomik gelişmede başarılar kaydettiler.

II) İNGİLTERE

İngiltere dünyanın ilk sanayileşen ülkesidir ve bu başarısını iktisat politikası bakımından devletçi ekonomi politikalarına borçludur.

Gerçekten İngiltere'nin yakalama stratejisi bir müdahalecilik politikasından ibarettir. Bu sebeple rahatlıkla diyebiliriz ki yakalama döneminde, yavru sanayilerini korumak amacıyla müdahaleci sanayi, ticaret ve teknoloji (STT) politikaları uygulayan ülkelerin başında İngiltere gelir. Dolayısıyla, İngiltere'nin "devlet müdahalesi olmadan kalkınmış bir ülke" olduğunu ileri sürerler kesinlikle doğruyu söylemektedir.

mektedir.

A) İngiltere XIII-XIV. yüzyıllar feodalizm sonrası döneme geri kalmış, ilkel bir ekonomi olarak girdi. Öyle ki teknolojisini kıta Avrupa'sından ithal ediyordu. Bu gerilik XVI. yüzyıl sonuna kadar devam etti. İhracatı hemen bütünüyle ham yünden, biraz da düşük katma değerli yünü giysiden oluşuyordu. Ancak bu duruma devlet el koymakta gecikmedi. Başka bir deyişle İngiltere devlet eliyle, müdahaleci politikalarla sanayileşme sürecine sokuldu. Ekonomik gelişme sürecinde öncülüğü kral ve kraliçeler, hükümetler, başka bir deyişle devlet üstlendi. Bu görüşü, 1300'lü yılların başlarından başlayarak somut gözlem verilerine dayandırabiliriz. Kanıtları iki kaynaktan alıyorum.

1) İngiltere Kralı **III. Edward** (1327 –1377) yerli yünlü imalatını geliştirmeyi hedeflemiş olan ilk kraldır. Yurttaşlarına örnek olmak amacıyla, sadece İngiltere’de üretilen elbiseler giyiyordu[iv]. Ham yün ticaretini merkezileştirmiş, yünlü giysilerin ithalatını yasaklamıştı.

2) **Tudor hükümdarları** (1485 - 1603) III. Edward’ın girişimini daha da ileri götürdüler: Günümüzdeki bebek sanayi koruması anlayışına uygun düşecek şekilde, dokuma sanayisinin gelişmesine destek verdiler. **VII. Henry** (1485-1509) Hollanda’daki yünlü imalatının sağladığı zenginlikten çok etkilendi. 1489’dan itibaren İngiliz yünlü imalatını teşvik edici önlemler uygulamaya koydu. Bu arada ham yün ihracatına giderek artan gümrük vergileri uygulandı, hatta ham yün ihracatı tamamen yasaklandı.

3) **I. Elizabeth**’in (1558-1603) döneminde İngiltere, yün sanayisinde önemli başarılar elde etmeye başladı. Bu başarının ardında ithal ikamesi ve başka etkenler vardı. Gelişen İngiliz sanayisine yeni pazarlar açmak amacıyla I.Elizabeth; Papalığa, Rusya, Moğolistan ve İran’a ticaret kafileleri yolladı. İngiltere’nin denizlerde üstünlük sağlamak amacıyla yaptığı yoğun yatırımlar; yeni pazarlara ulaşmayı, onları sömürgeleştirmeyi ve açık piyasalar haline getirmeyi kolaylaştırdı. VII. Henry’in başlattığı, ha-

leflerinin devam ettirdiği, modern bebek sanayi korumasının XVI. yüzyıldaki karşılığı sayılabilecek bu strateji olmasaydı, İngiltere’nin ilk sanayileşme başarılarını elde etmesi imkânsız değilse de çok zordu. XVIII. yüzyıl boyunca İngiltere’nin ihracat gelirlerinin en azından yarısını oluşturan yün sanayisi, bu kilit sanayi olmadan, Sanayi Devrimi’nin gerçekleşmesi çok zor olurdu.

4) **I. George** döneminde (1714 –1727) İngiltere başbakanı olan R. Walpole’un 1721’de uygulamaya koyduğu *ticaret yasası reformu*, İngiltere’nin sanayi ve ticaret politikalarında önemli bir değişikliğe işaret eder. Önceki dönemlerde, İngiltere hükümetinin politikaları genel olarak ticareti kontrol etme ve kamu gelirlerini artırma hedeflerine yönelikti. Buna karşılık, 1721’den sonra uygulamaya konulan politikaların hedefi, imalat sanayisini bilinçli olarak teşvik etmekte. R. Walpole, Parlamento’da yaptığı konuşmada yeni yasanın ruhunu şöyle açıklıyordu: “*Halkın refahının artmasına, hiçbir şey mamul ürün ihracatı ve hammadde ithalatından daha fazla katkıda bulunmaz.*” 1721 Mevzuatı ve sonrasında gerçekleşen tamamlayıcı politika değişiklikleri ile de, örneğin imalatta kullanılan hammaddelere konan ithalat vergileri ya düşürüldü ya da sıfırlandı. İhraç edilen mamul mallarda kullanılan ithal hammaddelere verilen vergi iadeleri artırıldı.

5) **İngiliz Merkantilizmi** aynı zamanda üç ana sektörü, ticareti, sanayi ve tarımı kapsayan dayanışmacı bir koruma politikası güdüyordu. Bu politika daha sonra 1878’den itibaren Bismarck tarafından, “dayanışmacı korumacılık” adı altında Almanya’da da uygulanmıştır. İngiltere’de sanayi faaliyetlerini düzenleyen önlemler arasında, işçi ücretlerini disiplin altına alan, Kraliçe Elizabeth zamanında yürürlüğe konulan *Çıraklık Kanunu* (1563) zikredilebilir. Bundan başka İngiliz Merkantilizmi, sanayi üretimi faaliyeti ile ilgilenmiştir. Teknik yeniliklere büyük önem verilerek, bazı makinelerin ülke dışına çıkarılması yasaklanmıştır. Ay-

rıca ulusal-yerli sanayileri korumak amacıyla, kimi yerli mamullerin tüketimi zorunlu kılınmış; bazı malların tüketimi ise yasaklanmıştır.

İngiliz Merkantilizmi’nin denizcilik alanında güttüğü politikanın amacı, İngiltere’nin İspanya ve Hollanda gibi rakiplerinin siyasal ve ticarî üstünlüğüne son vermektir. Bu ise İngiltere’nin kuvvetli bir deniz ticaret filosuna sahip olmasını gerekiyordu. Bu amaçla çıkarılan denizcilik kanunlarının en ünlüsü, **Oliver Cromwell**’in 1651’de çıkardığı yasadır. Yasaya göre, İngiltere’ye ihraç edilecek olan mallar ancak İngilizlere ait ve yüzde 50’sinden fazlası İngilizlerce donatılmış olan gemilerle taşınacaktı. Bu önlem sayesinde Hollandalıların aracı ticareti önlenmiş, uygulamanın İngiliz denizciliğinin gelişmesindeki rolü çok büyük olmuştur.

Cromwell başka korumacı önlemler de alarak, devletçe yürütülen planlı bir ekonomi çerçevesi içinde İngiltere'yi iki hedefe yöneltmiştir:

- İngiliz mamulleriyle dünya pazarlarını tekel altına almak,
- Ülke içinde geniş ölçüde bir otarşı kurmak.

Cromwell ayrıca merkantilist gümrükler uygulamış, yün ihracatını yasaklamış, yün ithalatını ise gümrük vergisinden muaf tutmuştur.

Denebilir ki Cromwell İngiliz ekonomisinin kalkınmasını devletçi, kumandacı, müdahaleci politikalarla sağlamıştır.

B) İngiltere'nin müdahaleci politikalarının bir yüzü -yukarda açıkladığım- kendi ulusal sanayilerini kurup geliştirmekse, diğer yüzü de kendine rakip olabilecek ülkelerin faaliyetlerini ve gelişmesini engellemek, onları serbest piyasa politikaları uygulamaya zorlamaktı. Şimdi İngiliz müdahaleciliğinin bu yönünün kanıtlarını sunacağım. Örneklerim İngiltere'nin **sömürgesi** olan ülkelerdir. XVIII. yüzyıldayız. İngiltere artık çağın süper gücü haline gelmiştir; Hindistan'ı, Kuzey Amerika'yı, sömürgeleştirmiştir. Sömürgelerinde, örneğin Amerika'da sanayileşmeyi engellemek, imalat sanayiinin ge-

lişmesini önlemek için gerekli olan her yola başvurmaktadır. Friedrich List(1789 -1846), İngiltere Başbakanı William Pitt'in (1708-1778) şöyle dediğini aktarır: "*New Englandlıların imalata yönelik girişimlerinden rahatsızım, kolonilerimizin at nalı bile üretmelerine izin vermememiz gerekir.*" Brisco'nun, Walpole yönetiminde uygulanan sömürgeci politikalara ilişkin söyledikleri de bu stratejinin özünü ortaya koyar. Peki, İngiltere, sömürgelerin sanayileşmesini hangi politikalarla, nasıl engelledi? Elbette serbest piyasayı hiçe sayarak, elbette devlet müdahaleleriyle, hükümetlerin ticarî ve sınaî alanlarda gerçekleştirdiği düzenlemelerle... Bunlar üç madde halinde sıralanabilir:

-Sömürgelerin *üretim* faaliyeti, sadece hammadde üretimiyle sınırlandı. Bu amaçla, sömürgelere primer üretimi (tarımı ve madencilik) destekleyen politikalar dayatıldı. -İngiliz sanayisi ile *rekabet* edebilecek hangi imalat varsa, önü kesildi. Bu çerçevede kimi imalat faaliyetleri durduruldu. Sömürgelerin, İngiliz ürünleriyle rekabet edebilecek mal ihracatı yapmaları yasaklandı.

-Kolonilerin pazarları yalnızca *İngiliz tüccarlarına* ve imalatçılarına tahsis edildi. O ülkelerin pa-

zarlarına üçüncü ülkelerin girmesi engellendi.

-Son olarak, tarifelerin sömürgelerdeki yetkililerce kullanılması yasaklandı. Bütçe gelirleri nedeniyle gerekli olduğuna karar verildiği durumlarda da başka türlü çaresine bakıldı.

Dikkat edilirse bunlar sömürgelerin üretim faaliyeti, dış ticareti ve gümrük tarifeleri ile ilgili yasaklar ya da kısıtlamalardır. İngiltere bu taktiğin ilk ve en çarpıcı örneklerinden birini, **Hindistan**'da vermişti.

Hindistan'ın sömürgeleştirilmesi ve önünün kesilmesi gerçek bir trajedidir, sanayileşmesi engellenen Türkiye gibi ülkeler için derslerle doludur.

III) FRANSA

Fransa **1789 Devrimi** öncesinde liberalizmden uzaktı, sanayilerini devletçi politikalarla geliştirme çabası içindeydi. Buna karşılık XIX. yüzyılın büyük bölümünde ve XX. yüzyılın ilk yarısı boyunca Fransa'da devlet müdahaleci olmamıştır. Örneğin, 1820'lerle 1860'lar arasında Fransa'daki korumacılık düzeyi İngiltere'de olduğundan daha düşüktü. Fransa'ya müdahaleci ülke damgasının vurulmasına, asıl İkinci Dünya Savaşı'ndan (1939-1945) sonra kararlı bir şekilde devletçi politikalar uygulaması ve bu sayede de büyük sınaî başarılar elde etmesi sebep olmuştur. "Karşı görüş"ün kanıtlarını iki başlık altında topladım: Tarihsel kanıtlar, güncel kanıtlar.

A) TARİHSEL KANITLAR

1) “İngiltere’nin “laissez faire” politikasının bir tür antitezi olarak Fransa’da ekonomi her zaman devletin güdümünde olmuştur” görüşü, 1789 Devrimi öncesi dönemle İkinci Dünya Savaşı sonrası dönem için büyük ölçüde doğrudur. Buna karşılık, ülke tarihinin diğer dönemleri için bu görüş ileri sürülemez.

XIV. Louis (Lui)’nin Maliye Bakanı Jean-Baptiste Colbert’e (1619–1683) atfen Kolbertizm dönemi olarak da anılan **Devrim öncesi dönemde**, Fransa’da iktisat politikaları müdahaleci idi. Fransa, Britanya ile arasındaki teknoloji açığını bu sayede, yani devletin çabalarıyla, liberal olmayan politikalarla kapatmıştır. Nitekim Devrim’in hemen arifesinde, Fransa nispeten sanayileşmiş bir ülke konumuna yükselmiş bulunuyordu. Ve tekrar vurgulayalım ki bu başarıyı serbest rekabetten uzak durarak, devletçi politikalarla gerçekleştirmişti. Devlet müdahalesi Devrim’den hemen sonra da devam etti. Hükümetler, özellikle de Napolyon hükümeti sınıfl ve teknolojik gelişmeyi teşvik etmek için büyük çabalar sarfetti. Bu girişimlerin arasında sanayi sergileri, yeni makine icat edilmesi amacıyla yarışmalar düzenlenmesi ve hükümetle görüş alışverişini kolaylaştırmak için işveren dernekleri kurulması gibi faaliyetler bulunmaktaydı.

2) Fransa’da “Laissez faire”ci-liberal politikalar ancak Napolyon’dan (1769-1821) sonra öne geçti ve İkinci Dünya Savaşı’na kadar devam etti. Buna iyi bir örnek

uygulanan ticaret politikasıdır. XIX. yüzyılda serbest ticaret yanlısı Britanya’nın karşısına korumacı Fransa’yı koyan genel kanının aksine, J. Nye; ampirik kanıtları inceleyerek şu sonuca varmıştır: *“On dokuzuncu yüzyıl boyunca, hattâ - Britanya’da geniş kapsamlı serbest ticaretin başladığı iddia edilen- 1840–1860 döneminde bile, Fransa’nın ticaret rejimi Britanya’ninkinden daha liberaldi.”*

Bir buçuk yüzyıl süren liberalizme tek istisna ise III. Napolyon dönemi (1848-1870) olmuştur. Ancak dikkat! Bu dönem Fransa’nın, ekonomik bir dinamizm yakaladığı tek dönemdir! III. Napolyon 1860 yılında, Fransa’da tarife oranlarının büyük oranda düşmesine ve Kıta’da 1879’a kadar sürecek liberal ticaret döneminin başlamasına yol açan ünlü Fransa-İngiltere Ticaret Antlaşması’nı (Cobden-Chevalier Antlaşması’nı) imzalamıştır. Antlaşma 1892’de sona erince, özellikle imalat sektöründe tarifeler yükselmeye başladı. Ancak bu yükselmenin etkisi, aynı dönemde İsveç gibi ülkelerde görülen etkiden daha az oldu.

Fransız hükümeti, özellikle de Üçüncü Cumhuriyet boyunca, aynı dönemin Britanya hükümeti kadar liberaldi.

Bir sanayi politikası oluşturabilecek olan Ticaret ve Sanayi Bakanlığı, modern şekilde 1886’ya kadar kuru lamadı. Bu tarihten sonra da en küçük bütçeli bakanlık olmaya devam etti. Bakanlığın bütün çabası ithalatı teşvik etmek ve tarifeleri belirlemek üzerine yoğunlaşmıştı, sanayii teşvik etmek adına sadece fuarlar düzenliyordu. Ticaret odasını denetliyor, iktisadî istatistikler derliyor ve iş adamlarına ödüller veriyordu. Ancak bakanlık, böylesine sınırlı bir alanda bile pek etkin olamıyordu. Bu dönemde uygulanan tarifeler de mevcut sınıfl yapısını (büyük oranda tarımı) korumaya yönelikti. Buna karşılık, sanayileş-

meyi daha ileri götürmeye karşı ilgisizdi.

3) XX. Yüzyıl’ın ilk yarısının sonlarında Fransa sanayii nispi olarak (İngiltere’ye oranla) hâlâ geriydi. Fransız seçkinlerinin ülkenin sınıflı geri kalmışlığına son vermek için, devlet mekanizmalarını yeniden örgütlemek üzere harekete geçmesi, İkinci Dünya Savaşı’nın ertesine, 1945 sonrasına rastlar. Bu dönemde, özellikle de 1960’ların sonlarına kadar, İngiltere gibi daha ileride bulunan ülkeleri yakalayabilmek için yol gösterici planlamadan, devlet teşebbüslerinden ve “Doğu Asya tarzı” olarak bilinen sanayi politikalarından yararlanıldı.

Fransa’nın Sovyet Rusya’dan esinlendiği planlama deneyimi, özetle şöyledir: Fransa “yol gösterici” de olsa planlamaya başvuran ilk kapitalist ülkedir. Planlamanın ilke ve yöntemleri 1945’den başlanarak zamanla iyileştirilmiştir. Fransız hükümetleri 1947-1970 arasında beş plan uygulamaya koymuştur. Genel olarak plan hedefleri şunlardı: Ekonominin modernleştirilmesi, sermaye donanımının geliştirilmesi; kömür, elektrik, çelik, çimento, tarım makineleri, ulaştırma, sanayi sektörlerine öncelik, ekonominin dengeli bir şekilde büyümesi, millî hâsılanın dış denge ve parasal istikrar eşliğinde artırılması... Sonuç olarak, uygulanan planlar Fransız ekonomisinin restore edilmesine ve gelişmesine, sanayileşmesine büyük katkılarda bulundu. Ekonomide başarılı bir yapısal dönüşüm gerçekleştirildi. Ülke, İngiliz ekonomisine yetişmekle kalmadı, onu hem üretimde hem de teknolojinin birçok alanında geçti.

Günümüzün kalkınmış ülkelerinden Fransa’nın bu büyük başarısında, yukarıda belirttiğim ve vurguladığım müdahaleci-devletçi politikaların rolü nasıl inkâr edilebilir?

B) GÜNCEL KANITLAR

Günümüzde gelişmiş Batı ekonomilerinde serbest piyasa anlayışının egemen olduğu doğrudur. Ancak bu demek değildir ki devlet, ekonomiden elini ayağını tamamen çekmiştir. Tam tersine, hükümetler işlettikleri dev tesisler yoluyla, yaptıkları yatırımlarla, maliye ve teşvik politikalarıyla ekonomide düzenleyici bir rol oynamayı sürdürmektedir. Bu nitelik Fransız ekonomisi için de geçerlidir. İlk bakışta liberal görünen Fransa'nın mevzuatı, yabancı yatırımları maliye bakanının iznine, hem de "titiz" iznine tabi tutar. Yabancı sermayeye belirli sektörlerde kısıtlamalar getirilmiştir. Daha doğrusu Fransa hükümetleri, ekonominin pek çok önemli sektörünü denetim altında tutar. A. Smith'in "Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler" sloganı pek geçerli değildir. Sendikalar, hattâ bizzat özel sektör -evet, özel sektör!- Fransız şirketlerinin yabancılar tarafından satın alınmasına tepki gösterir. Dahası Fransa'da özelleştirme çalışmaları şeffaf değildir. Bu özellik, ulusal firmaların dolaylı yollardan korunduğunun karinesi sayılır.

Fransa'da devlet; iş ve çalışma hayatını düzenleyen mevzuatla, yüksek vergilerle önemli ölçüde ekonomik hayatın içindedir. Öyle ki "bu mevzuat ve uygulamalar, sanki yabancıları Fransa'da yatırım yapmaktan caydırmayı amaçlıyor" dense, yanlış olmaz.

Fransa'da elektrik ve gaz üretimi ve dağıtımını kamuya aittir. Toplumsallaştırılmış kuruluşlar da -yani devlete ait işletmeler de- özel girişimcilerin ellerindeki işletmeler gibi verimli işletilebilir. Buna Fransa'dan birçok örnek verilebilir. Bir devlet kuruluşu olan *Electricité de France* 160 bin çalışanı ve 27 milyon müşterisiyle Fransa pazarının neredeyse tümüne egemen... Fransız halkına Avrupa'nın en ucuz elektrik enerjisini sunuyor. Benzer durum gene bir devlet işletmesi olan *Gaz de France* için de geçerlidir. 33 ülkede faaliyet gösteren bu şirketin 2001 yılındaki cirosu

14.4 milyar, kârı ise 891 milyon Avro idi.

Yüksek verimlilikle çalışan bu sanayi kuruluşlarının elde ettikleri kârlar devletin kasasına girmekte, son analizde eğitim hizmetleri, sağlık hizmetleri ve diğer sosyal hizmetler olarak topluma geri dönmektedir. Bunun içindir ki yalnız Almanya'da ve öbür kıta Avrupa'sı ülkelerinde değil, Fransa'da da, sözgelimi eğitim ve sağlık alanları bizdeki gibi özel ellerde para tuzaklarına dönüştürülmemiştir.

2) Liberal geçinen Fransa'nın, ekonomide "korumacı politikalar" izlediğinin başka güçlü kanıtları vardır. Bunlardan en başta gelen biri, eski başbakanlardan Dominique de Villepin'in "Ekonomik Vatansızlık" anlayışıdır. Bu politikanın bir örneği; İtalyan enerji şirketi ENEL'in, satın almak için teklif verdiği Fransız SUEZ'in, teklifin hemen ardından bir Fransız kamu işletmesi olan GAZ DE FRANCE ile birleştirilmesidir.

Öykü şöyledir: Fransa'da iki büyük enerji şirketi vardı. Biri yukarıda adı geçen *Gaz de France* (GDF)... Avrupa'nın üçüncü büyük gaz dağıtım şirketi... 53 bin çalışanı var. Elektrik üretimi de yapıyor, cirosu 22.4 milyar Avro. İkincisi, *Suez*'dir, Avrupa'nın elektrik üretiminde beşinci, gaz dağıtımında altıncı büyük şirketi... 160 bin çalışanı var. Cirosu 41.5 milyar Avro... Bundan bir süre önce bu iki büyük enerji şirketi birleştirildi. Ama nasıl? "Özelleştirme yapıyoruz" havası yaratılarak!... Gerçekte ise bir taşla iki kuş vuruluyordu: *Birincisi*, birleşme ile ortaya çıkan yeni dev şirketin kontrolü devletin eline geçiyordu. İkincisi, İtalyanların, GDF'yi satın alarak Fransız enerji sektörüne girmesi önlenmiş oluyordu. GDF'nin özelleştirilmesi günde-

me gelince İtalyan enerji şirketi Enel, GDF ile birleşerek Fransız enerji sektörüne büyük bir oyuncu olarak girmek istemişti. Ancak bu girişim önlenildi, İtalyanların hevesi kursaklarında kaldı; GDF'nin İtalyan şirketi ile birleşmesi; ulusal bir şirketle, Suez'le birleşmesi sağlanarak engellendi. İki Fransız şirketinin birleşmesinde başrolü ise Cumhurbaşkanı Sarkozy oynadı. Kurulan yeni enerji devinin sermayesinin yüzde 34.6'sı devlete ait bulunuyor. Bu pay devletin, GDF-Suez şirketinin kontrolünü elinde tutmasına yetiyor. GDF-Suez şirketi 123 milyar dolarlık piyasa değeriyle dünyanın üçüncü enerji devi haline geliyor, Fransa'nın ikinci büyük elektrik üreticisi ve Avrupa'nın en büyük gaz ithalatçısı oluyordu.

Neden böyle bir yola gidildi? Ulusal Gaz İdaresi'nin yabancıların eline geçmesini önlemek için tabii! Devlet müdahalesi ile sağlandı bu. İtalyan Hükümeti, Fransa'nın bu korumacı girişimini "AB hukukunun ihlali" olarak niteledi.

Yine Fransa'da benzer bir engelleme, bir Rus şirketine karşı da yapıldı. Fransa'da bu olup biteni Güngör Uras şöyle yorumluyordu

[vi]: *Operasyon enerji sektörünü stratejik sektör olarak belirleyen Fransız hükümetinin, sektörün devlet kontrolünde güçlendirilmesi ve yabancı girişlerinin önlenmesi politikalarının bir uygulamasıdır. Özelleştirmeyi ve enerji piyasaları başta olmak üzere finans ve haberleşme sektörlerinde yabancı sermayeye getirilen engellerin kaldırılmasını savunan Avrupa ülkelerinin, kendi ülkelerinde ki bu uygulamaları ilgi çekici, çok anlamlı.*

3) Fransa'nın, "korumacı politikalar"ına bir kanıt daha vermek isterim.

Temmuz 2005... Sütlu ürünler firması Danone (Danon)'a bir Amerikan şirketi, Pepsico talip oluyor. Sen misin buna cesaret eden, bütün Fransa hükümetiyle, siyaset adamlarıyla, aydınlarıyla, halkıyla ayağa kalkıyor, büyük tepki gösteriyorlar. Bakınız, o zamanki Cumhurbaşkanı Jacques Chirac (Jak Şirak) hangi sloganla karşı çıkmış bu satışı: *O bizim millî gururumuzdur, satılmaz!*

IV) ALMANYA

Batı'nın bugünkü gelişmiş ülkeleri gelişmelerini liberal politikalarla değil, tam tersine müdahaleci politikalarla gerçekleştirmiştir. "Karşı görüş" dediğim bu görüşün, şimdi de Almanya ekonomisinden kanıtlarını sunacağım.

A) TARİHSEL KANITLAR

Almanya XIX. yüzyıl sonlarına gelinceye kadar dünyanın en liberal ticaret rejimlerinden birine sahip bulunuyordu. Ancak bu özellik; Alman devletinin "laissez faire"ci, yani liberal bir devlet olduğu anlamına kesinlikle gelmiyordu. Çünkü Almanya bazı önemli sanayilerini yüksek tarifelerle koruma altına almıştı. Buna karşılık XVIII. yüzyıldan itibaren, Prusya deneyimi şu gerçeği gözler önüne serdi: Bebek sanayiler; tarifeler dışında başka yollardan da, devlet yatırımları, kamu-özel sektör işbirliği ve çeşitli teşviklerle de korunabilirdi. Nitekim Prusya böyle yaptı. Biraz da bu çabalar sayesinde ki özel sektörün gelişmesi doğrudan devlet müdahalesini gereksiz kıldı. Ancak devlet "rehberlik" rolünü hiçbir zaman bırakmadı. Bundan dolayıdır ki Almanya, XIX. ve erken XX. yüzyıl Fransa'sı gibi "laissez faire"ci bir devlet olarak nitelenemez.

1) Bebek sanayi korumasının anavatanı deyince, akla gelen ülke genellikle Almanya'dır. Bununla birlikte tarihsel olarak tarife koruması, Almanya'nın sanayileşmesinde ABD'de veya İngiltere'de olduğun-

dan daha az rol oynamıştır. Ancak yanlış anlaşılmasın, sadece tarife koruması... Bu uyarıdan kastım, Almanya'nın başka birçok koruma aracını bolca kullanmış olduğu gerçeğidir.

Prusya'da, 1834 Alman Gümrük Birliği'nden (Zollverein) önceki tarife oranları ve daha sonra Alman sanayi sektörünün tümünde uygulanan tarife koruması çok yüksek değildi. Tarife korumasının böyle göreceli olarak düşük olması; Alman devletinin, ekonomik gelişmeye olan yaklaşımının liberal olduğu anlamına mı geliyordu? Kesinlikle hayır! Frederick William ve onun oğlu Büyük Frederick dönemlerinde, daha sonra Almanya'yı birleştirecek olan Prusya devletinde yeni sanayileri korumaya ve teşvik etmeye, bu yoldan geliştirmeye yönelik politikalar uygulanmıştır.

a) Prusya Kralı **Frederick William** (1713–1740) devlet müdahaleciliğini öne çıkaran merkantilist politikalar uygulamaya koymuştur. Merkantilizm, bilindiği gibi, devlet hazinesinin altın ve gümüş varlıklarını artırmak amacıyla ihracata ağırlık veren bir iktisat öğretisidir. Ulusal devletin otoritesini destekleyecek şekilde iç ve dış ekonomik faaliyetlerde güçlü devlet müdahaleciliğini öngörüyordu. Dış ticarete yurt dışından hammadde ithalatı serbest bırakılırken, mamul madde ithalatı yüksek gümrük vergileri ile engelleniyordu. Hammaddenin yurt içinde işlenerek, sanayi ürünü olarak dışarıya ihracı teşvik ediliyordu.

b) **Büyük Frederick** (1740–1768) iktidara geldiğinde Prusya hâlâ geri bir ülkeydi, bir hammadde ihracatçısı konumundaydı. İhraç ettiği işlenmiş ürünler yünlü ve pamuklu giysilerden ibaretti. Doğal olarak Büyük

Frederick de babasının merkantilist politikalarını benimseyerek tam anlamıyla müdahaleci bir iktisat politikası uygulamaya koydu: Çok sayıda sanayinin -özellikle tekstil, metal silah, porselen, ipek ve rafine şeker sanayilerinin- tekelcilik, ticaret koruması, ihracat teşvikleri, sermaye yatırımları ve dışarıdan kalifiye işgücü getirilmesi gibi önlemlerle korunmasını sağladı. Frederick, ülkesini bir askerî güç haline getirme hırsıyla doluydu. Bu amaçla ilk iş olarak bir sanayi bölgesi olan Silezya'yı topraklarına kattı. Burayı kaldırmak üzere çalışmalara başladı. Almanya'nın ilk yüksek fırını kurdu. Kalifiye yabancı işçileri, onlara bedava dokuma tezgâhı vererek ülkesine çekti. Özellikle çelik ve keten sanayilerini teşvik etti.

c) Silezya'daki kalkınma, Frederick'in ölümünden sonra da yetenekli bürokratların ve girişimcilerin gayretleriyle devam etti. Öyle ki bu bölge adeta Almanya'nın cephaneliği haline geldi; 1842'de ise Avrupa'nın en gelişmiş bölgesi konumuna yükseldi. Hatta teknolojik açıdan Britanya ile başa baş olduğu kabul ediliyordu. Bu örnek, bir "yakalama ekonomisi"nde, devletin, ülkenin girişimci yetersizliğini nasıl telafi ettiğini göstermesi bakımından son derecede anlamlıdır.

2) On dokuzuncu yüzyıl başlarından itibaren Prusya Devleti, Silezya'da uygulanandan daha dolaylı ve karmaşık bir müdahaleciliğin öncüsü oldu. Bunun başta gelen örneği Ruhr'daki yol inşaatının hükümetçe finansmanıdır. Bir diğer örnek de eğitim alanında yapılan reformlardır.

1840'lardan sonra ise özel sektörün serpilip büyümesiyle, Alman devletinin gelişmeye doğrudan katkısının azaldığı görülür. Ancak bu değişiklik, devletin sahneden çekilmesi anlamına gelmiyordu. Devlet sadece "yönlendirici" bir rolden "yol gösterici" role geçiş yapıyordu. O dönemde uygulanan politikalar arasında şunlar vurgulanabilir:

-Gelecek vaat eden mucitlere burs sağlanması,
-Başarılı girişimcilerin teşvik edilmesi,
-Yeni makineler ve sınaî süreçlerle ilgili sergiler düzenlenmesi.

Bu dönemde Alman Şansölyesi **Otto von Bismarck** (1815-1898) toprak sahipleri (Junker'ler) ile ağır sanayiciler arasındaki siyasi ittifakı (çavdar ve demirin evliliğini) güçlendirmek için, tarifeleri önemli oranlarda yükseltti.

İkinci Reich döneminde (1870–1914) ise özel sektörün daha da gelişmesi ve bürokrasi içinde sanayileşmenin daha ileriye götürülmesine karşı olan "Junker" unsurunun güçlenmesi, devletin özerkliğinin ve kapasitesinin azalmasına yol açtı. Bu dönemde devletin sınaî kalkınmadaki rolü ve yeterliği azalmış

olsa da, tarife ve kartel politikalarının ağır sanayinin gelişimindeki önemi yine de azımsanamaz.

B) GÜNCEL KANITLAR

Almanya günümüzde Avrupa Birliği (AB) üyeleri arasında en fazla serbest rekabet bayraktarlığı yapan ülkedir. Ne var ki Türkiye gibi ülkelere karşı MERİT stratejisi uygular. Öte yandan aşağıda sunacağım kanıtlardan da anlaşılacağı üzere, başı sıkıştığı zaman müdahaleci politikalara sarılmaktan da geri kalmaz^[1].

1) Günümüzde, Türkiye'de dayatılan "babalar gibi satarım" zihniyetinin aksine, Avrupa'nın en gelişmiş ülkelerinde, devletin elindeki birçok sanayi işletmesi özenle korunmaktadır. Bu, Almanya'da da böyledir. Gerçekten, Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası'nın "kamulaştırma" başlıklı 15. maddesi şöyledir: "*Topraklar, doğal kaynaklar ve üretim araçları kamulaştırma amacıyla, şekli ve boyutlarının belirleneceği yasa yoluyla ortak mülkiyete ya da kamu ekonomisinin*

diğer oluşumlarına devredilebilir."

2) Avrupa ülkelerinin stratejik kuruluşlara olan yaklaşımı, son derecede milliyetçi ve korumacıdır. Avrupa Birliği Komisyonu'nun rekabeti ve serbest piyasa kurallarını emreden kararlarına rağmen, üye ülkeler ulusal çıkarlarını olumsuz etkileyen

kararlara inatla karşı çıkmaktadır. Özellikle "stratejik" sayılan şu alanlarda devlet kontrolü elde tutulmaya çalışılıyor: Bankacılık, enerji, demir-çelik, bilişim, savunma-güvenlik.

3) Çarpıcı bir örnek olarak Almanya'nın ünlü Volkswagen otomobil şirketinden de söz edilebilir. Bu firmanın stratejik bir önemi yoktur; ancak Alman sanayileşmesinin, Alman tarihinin, Alman disiplini ve karakterinin simgelerinden biri sayıldığından, yabancılara satılması yasaklanmıştır. 324 bin çalışanıyla bir dünya otomotiv devi olan Volkswagen'in yönetim kurulunda, 1960 tarihli özel bir yasayla 'son sözü söyleme hakkı' kamuya bırakılmıştır. Bu hakkın maddî temelini, kamunun elinde bulunan, özel kişi ve kuruluşlara 'devredilemeyen' şirket payları oluşturmaktadır.

4) AB'nin lokomotifi olan Almanya, Birliğin piyasa ekonomisine en bağılı olan üyelerinden biridir. Buna rağmen gerektiğinde liberal uygulamalara önemli istisnalar getirmekten de hiç geri kalmamaktadır. Nitekim geçen yıllarda Alman hükümeti, ulusal güvenliğe tehdit olabileceği gerekçesiyle yabancı yatırımları mercek altına almaya hazırlanıyordu. Hükümet yabancı şirketlerin, ulusal işletmeleri satın alma girişimlerini incelemek üzere bir kurum oluşturmayı planlıyordu. Alman Maliye ve Hazine bakanlıklarıyla Başbakanlık, yabancı kamu fonlarının ulusal güvenlik için risk oluşturup oluşturmadığını araştırıyordu. Alman yetkililer özellikle bankaların, yabancı sermaye tarafından satın alınmasının oluşturacağı tehdit konusunda, Çin, Rusya ve petrol zengini ülkelerin mali gücü karşısında tedirginlik duyuyorlardı. Almanya'nın bu yaklaşımı, yabancı kamu fonlarına yönelik olarak batı başkentlerinde artan kaygıyı temsil ediyor kuşkusuz. Alman bankacılık sisteminde yabancı sermaye payı sadece yüzde 5'dir^[1].

5) Dahası, Koalisyon hükümeti "ülkenin mücevherleri" nin de yabancıların eline geçmemesi için önlem hazırlığı içindeydi. "Ülkenin mücevherleri" dedikleri ise stratejik tesisler!... Hükümet 5 sektörü

"stratejik sektör" olarak tanımlıyor: Finans, enerji, lojistik, telekomünikasyon ve metal...

Bu çerçevede Başbakan Angela Merkel'in başkanı olduğu Hıristiyan Demokratik Birlik Partisi (CDU) bir yasa teklifi hazırlıyordu. Yasanın amacı ulusal güvenlik bakımından önemli sektörlerin ve stratejik altyapı yatırımlarının yabancıların eline geçmesini önlemek... Önlem olarak ABD'deki "Yabancı Yatırım Komitesi" benzeri bir kurum oluşturulacak, yabancı sermaye izinleri bu kurum tarafından verilecek. Önlemler özellikle petrol zengini Körfez ülkeleri ile Çin ve Rusya'dan gelen büyük yatırım fonlarına karşı alınmaktaydı. Yasa değişikliğine göre stratejik olarak tanımlanacak sektörlerdeki şirketlerde yüzde 25'ten fazla pay sahibi olmak isteyen yabancı yatırımcılar adı geçen kuruldan izin alacaktır. Yasanın, 2008 yılı başlarında yürürlüğe girmesi bekleniyordu.

Başbakan Merkel yaptığı açıklamalarda yabancı yatırımcılar konusunda uyarılarda bulunmuş ve Al-

manya'nın stratejik sektörlerinin korunması gerektiğini belirtmişti. Dikkat! Bu girişime muhalefetteki Sosyal Demokrat Parti de ânında destek veriyor. Görüyor musunuz, elin iktidarı, muhalefeti, ülkenin yüksek çıkarları söz konusu olunca, kapitalizm, sosyalizm demeyip nasıl da bir araya geliyor, dışarıya karşı nasıl ortak bir cephe oluşturuyorlar?

6) Almanya'nın uyguladığı gizli korumacılığa başka örnekler de verilebilir. Sayın Onur Öymen "Ulusal Çıkarlar"^[2] adlı kitabında şunları yazıyor: Almanya milyarlarca marklık bir konut inşa projesi için, bütün ülkelerin firmalarına açık olan ihaleler düzenliyor. İlk ihale dört projeye ilgili ve hepsini de Türk firmaları kazanıyor. Ertesi gün Alman basınında iri manşetler!... Nasıl olur da Almanların paralarından Türk firmalarına ihale verilebilir? Derhal ihalelerden ikisi Türklere alınıp başkalarına veriliyor. İkinci bir örnek: Almanya; Polonya gibi bazı ülkelerin inşaat firmalarının, kendi işçilerini getirerek iş üstlenmelerine imkân tanımış. Türkiye de bundan yararlanmak isteyince, talebi kabul etmek zorunda kalıyorlar. Ancak çalıştırılacak Türk işçi sayısı 7000'i geçmeyecektir. Oysa Türkiye Alman firmalarına böyle bir kısıtlama uygulamıyor. Ne var ki itiraz işe yaramıyor, Alman Ekonomi Bakanlığı işe müdahale ederek toplam işçi sayısının 2000'e indirilmesini sağlıyor! Ancak şikâyetler yine bitmiyor. Ve son perde: Alman hükümeti Türkiye ile yapılan antlaşmanın uygulanmasını tümüyle durduruyor.

(Devam Edecek)

SES ile YANKI ARASINDA

Ali Ergur

denemesi olan bu kitap, bu konu üzerine yazılmış en iyi kitaplardan biri.

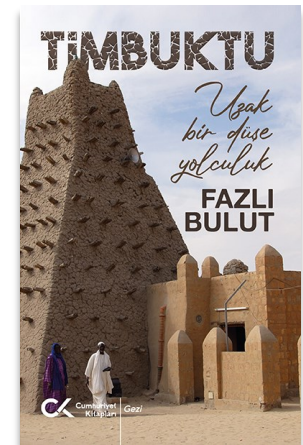
Ses ile Yankı Arasında, Ali Ergur, Raskolnikov Kitap, Eylül 2020, 240 sayfa

TİMBUKTU

Her ne kadar bugün resmi olarak Mali'nin sınırları içinde yer alsada, Timbuktu tek bir ülkeye sığmayacak kadar ünlü ve önemli bir yer. Timbuktu bütün Afrika'nın ve Afrikalıların şehri.

Bu kitapta anlattığım yol hikâyesi, fonda Mali gibi kocaman bir ülke olsa da; Büyük Sahra Çölü'nün ıssızlığı ve sonsuzluğu içinde yer alan, asırları ve coğrafyaları dolduran gizem ve cazibesıyla her dönemin seyyahını kendisine çekmiş, görünüşte küçük ama namı iklimler ötesine yayılmış Timbuktu'ya, 2009 yılında yapılmış seyahatin hikâyesidir.

Timbuktu - Uzak Bir Düşüş Yolculuk, Fazlı Bulut, Cumhuriyet Kitapları, 2020

Galatasaray Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde öğretim üyesi olan Prof. Dr. Ali Ergur'un müzik üzerine yazdığı denemelerinden oluşan "Ses ile Yankı Arasında" adlı eser, müzik üzerine yazmanın çıkarmasını iyi ifade ediyor. Ne denli derinlikli, çoklu, düşünsel olarak gelişkin bir bakış benimsenirse benimsensin, müziği açıklamak olanaksız-

dır. O yüzden onun hakkında yazdıklarımız, hep onun kendisinden çok bizim onda tasavvur ettiğimiz anlam öbeklerinin dile getirilme çabalarıdır. Müzik üzerine yazan kişi, böylece sesin hiçbir dile çevrilemeyen doğası ile onun insan zihnindeki yankısı arasında gidip gelmeler yaşamaktan kurtulamayacaktır.

Müzik üzerine bir düşünüm

İLAVE GÜMRÜK VERGİLERİNİN SÜRESİ YILBAŞINA UZATILDI

Yılbaşından bu yana 5 bin civarında ürünler için uygulanan ilave gümrük vergilerinin süresi 31 Aralık 2020'ye kadar uzatıldı.

İthalat Rejimi Kararlarında yapılan değişikliklerle, yılbaşından bu yana 5 bin civarında ürün için çeşitli tarihlere ilave gümrük vergisi getiren tüm kararların süresi 31 Aralık 2020'ye kadar uzatıldı. Resmi Gazete'de yayınlanan karar ile 17 Nisan tarihli iki, 20 Nisan tarihli 2 karar yanı sıra 11 Mayıs, 19 Mayıs ve 29 Haziran tarihli kararlar olmak üzere toplam 7 ayrı kararla birlikte getirilen ilave gümrük vergilerinin süresi 31 Aralık 2020'ye kadar uzatılmış oldu.

Süresi uzatılan kararlar kapsamında, otomotiv sektöründen, demir çeliğe kadar 5 bine yakın ürün için yüzde 40'a kadar ilave gümrük vergisi alınması hükme bağlanmıştı. Bu kararların bir kısmında 1 Ekim'den itibaren ilave gümrük vergisinin azaltılarak uygulanması öngörülmüyordu. Yeni kararlar birlikte bu süre de 1 Ocak 2021 tarihi olarak belirlendi.

TÜRKİYE'DE HAM ÇELİK ÜRETİMİ ARTTI

Türkiye'de ham çelik üretimi, ağustosta geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 22,9 artarak 3,2 milyon tona yükseldi.

Küresel ham çelik üretimi, ağustosta geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 0,6 artarak 156,2 milyon tona yükselirken, Türkiye'nin ham çelik üretimi ise aynı dönemde 22,9 artış gösterdi.

Merkezi Brüksel'de bulunan Dünya Çelik Birliği (Worldsteel), ağustos ayı ham çelik üretim verilerini açıkladı. Buna göre, küresel ham çelik

üretimi, ağustos ayında 2019'un aynı dönemine kıyasla yüzde 0,6 artarak 156,2 milyon ton oldu. Söz konusu dönemde Çin'in üretimi yüzde 8,4 artarak 94,8 milyon tona ulaşırken, Japonya'nın üretimi yüzde 20,6 düşerek 6,4 milyon tona indi.

Yine aynı dönemde Avrupa Birliği'nin üretiminin yüzde 16,6 düşerek 9,3 milyona tona ve ABD'nin üretiminin yüzde 24,4 gerileyerek 5,6 milyona inmesi dikkati çekti. Birliğin verilerine göre, Türkiye'nin ham çelik üretimi de, ağustosta geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 22,9 artarak 3,2 milyon tona yükseldi.

Brezilya'nın üretimi yüzde 6,5 artarak 2,7 milyon tona yükselirken, Rusya'da üretim yüzde 4,6 azalarak 5,5 milyon tona geriledi.

REEL KESİM GÜVENİ EYLÜLDE AZALDI

Reel Kesim Güven Endeksi eylülde, bir önceki aya göre 0,9 puan azalarak 105,3'e geriledi. Eylül ayında Reel Kesim Güven Endeksi bir önceki aya göre 0,9 puan azalarak 105,3 oldu. Endeksi oluşturan anket sorularına ait yayılma endeksleri incelendiğinde, son üç aydaki toplam sipariş miktarı, mevcut toplam sipariş miktarı, gelecek üç aydaki ihracat sipariş miktarı ve yatırım harcamasına ilişkin değerlendirmeler endeksi artış yönünde etkilerken, gelecek üç aydaki üretim hacmi, genel gidişat, mevcut mamul mal stoku ve gelecek üç aydaki toplam istihdam miktarı endeksi azalış yönünde etkiledi. Mevsimsellikten arındırılmış reel kesim güven endeksi ise (RKGE-MA) bir önceki aya göre 0,5 puan artarak 105,7 seviyesinde gerçekleşti

Merkez Bankası'ndan yapılan açıklamada şöyle denildi: "Son üç aya yönelik değerlendirmelerde, üretim hacmi ve iç piyasa sipariş miktarında artış bildirenler lehine olan seyrin güçlenerek devam ettiği görülmektedir. İhracat sipariş miktarında ise bir önceki ayda azalış bildirenler lehine olan seyrin artış bildirenler lehine döndüğü gözlenmektedir.

Mevcut toplam siparişlerin ve mevcut mamul mal stokları seviyesinin mevsim normallerinin altında olduğu yönündeki değerlendirmelerin zayıflayarak devam ettiği görülmektedir.

Gelecek üç aya yönelik değerlendirmelerde, üretim hacmi ve iç piyasa sipariş miktarında bir önceki ayda artış bekleyenler lehine olan seyrin zayıfladığı, ihracat sipariş miktarında ise bir önceki ayda artış bekleyenler lehine olan seyrin güçlenerek devam ettiği görülmektedir. Gelecek üç aydaki istihdama ilişkin artış yönlü beklentilerin zayıfladığı, gelecek on iki aydaki sabit sermaye yatırım harcamasında azalış bekleyenler lehine olan seyrin ise zayıfladığı gözlenmektedir.

Ortalama birim maliyetlerde, son üç ayda artış olduğunu bildirenler lehine olan seyrin güçlendiği, gelecek üç ayda artış olacağını bekleyenler lehine olan seyrin ise zayıfladığı görülmektedir. Gelecek üç aydaki satış fiyatına ilişkin artış yönlü beklentilerin de zayıfladığı gözlenmektedir. Gelecek on iki aylık dönem sonu itibarıyla yıllık ÜFE beklentisi bir önceki aya göre 0,7 puan artarak yüzde 13,0 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İçinde bulunduğu sanayi dalındaki genel gidişat konusunda, bir önceki aya kıyasla daha iyimser olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 13,6'ya, aynı kaldığını belirtenlerin oranı ise yüzde 67,5'e gerilerken, daha kötümser olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 18,9'a yükselmiştir."

İHRACATTA VERGİ, RESİM, HARÇ İSTİSNASINDA FİZİKİ BAŞVURU SÜRESİ UZATILDI

Vergi, resim ve harç istisnası belgelerine yönelik iş ve işlemlerin fiziksel ortamda oluşturulmasına ilişkin tanınan 6 aylık süre, 9 aya çıkarıldı.

Ticaret Bakanlığı, İhracat, Transit Ticaret, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Tebliğ'in elektronik ortamda başvuruya ilişkin hükümlerinde değişiklik yaptı.

31 Aralık 2019'da yapılan bir düzenleme ile vergi resim ve harç istisnası belgelerine ilişkin iş ve işlemlerin elektronik ortamda yapılması öngörülmüştü. Bu düzenlemede madde yürürlüğe girmeden önce taahhüt hesabı kapatılmamış belgelere ilişkin işlemlerin fiziksel ortamda devam edeceği hükme bağlanmıştı.

Madde yürürlüğe girdikten sonra ise istisnalara ilişkin iş ve işlemlerin 31 Mart 2020'ye kadar fiziksel ortamda yapılabileceği kaydedilirken, bakanlığa bu süreyi 6 aya kadar uzatma yetkisi verilmişti. Resmi Gazete'de yapılan düzenlemeyle bakanlığa vergilen 6 aylık yetkinin süresi 9 aya uzatıldı.

EGE İHRACATÇI BİRLİKLERİ'NDEN 214 NOKTAYA İHRACAT

Ege İhracatçı Birlikleri, bu yılın Ocak-Ağustos döneminde serbest bölgeler de dahil olmak üzere 214 noktaya ihracat gerçekleştirerek ekonomiye 8 milyar 78 milyon dolar katkı sağladı.

Küresel ticaretteki olumsuz tabloya rağmen bu yılın ilk sekiz ayında

Ege İhracatçı Birlikleri'nin 92 ülkeye ihracatını artırdığını söyleyen Ege İhracatçı Birlikleri Koordinatör Başkanı Jak Eskinazi, en çok ihracat gerçekleştirilen ilk 10 ülkeyi, Almanya, ABD, İngiltere, İspanya, Hollanda, İtalya, Fransa, Rusya, İsrail ve Çin olarak sıraladı.

Eskinazi, yılın ilk sekiz ayında Almanya'ya 897 milyon dolar, ABD'ye 591 milyon dolar, İngiltere'ye 488 milyon dolar, İspanya'ya 407 milyon dolar, Hollanda'ya 402 milyon dolar, İtalya'ya 439 milyon dolar, Fransa'ya 333 milyon dolar, Rusya'ya 219 milyon dolar, İsrail'e 209 milyon dolar ve Çin'e 182 milyon dolar ihracat yapıldığı bilgisini verdi.

Avrupa Birliği üyesi ülkelere 2019'un Ocak-Ağustos döneminde 4 milyar 489 milyon dolar ihracat gerçekleştirildiğini açıklayan Eskinazi, "2020'nin aynı döneminde bu rakam 4 milyar 122 milyon dolar olarak gerçekleşti. EİB'in toplam ihracatında AB'nin payı yüzde 51,03 olarak kayıtlara geçti. Orta-doğu ülkelerine 1 milyar 119 milyon dolar, Amerika kıtasına 830 milyon dolar, Afrika ülkelerine 654 milyon dolar, Asya ülkelerine 560 milyon dolar, Eski Doğu Bloku ülkelerine 427 milyon dolar, Serbest Bölgelere 140 milyon dolar, Türk Cumhuriyetlerine 123 milyon dolar, diğer Avrupa ülkelerine 102 milyon dolarlık ürün satıldı. Pandeminin etkilerinin bölgemizde sınırlı kaldığı rakamlarımızdan da anlaşılıyor. Türkiye'nin ilk 8 ayda ihracatında yüzde 12,6'lık, EİB'in ihracatında yüzde 6,4'lük daralma yaşandı. Yılın kalan dört ayında daha da yüksek rakamları görece-

ğiz" şeklinde konuştu

AR-GE HARCAMALARI ARTTI

Firmaların faaliyet harcamalarındaki alt kalemlerden Ar-Ge giderleri, 2010-2019 dönemini kapsayan 10 yılda 63 milyar lirayı geçerken imalat sektörü yaklaşık 28 milyar lirayla ilk sırada yer aldı. Türkiye İstatistik Kurumu ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası iş birliğiyle yapılan "Sektör Bilançoları 2019" araştırmasına göre, firmaların faaliyet giderlerinin alt kalemi olan Ar-Ge harcamaları, son 10 yılda sürekli arttı.

Firmaların Ar-Ge giderleri, 2010'da 2,4 milyar lira, 2011'de 3,3 milyar lira, 2012'de 3,6 milyar lira, 2013'te 4 milyar lira, 2014'te 4,8 milyar lira, 2015'te 5 milyar lira, 2016'da 5,9 milyar lira, 2017'de 7,8 milyar lira, 2018'de 10,6 milyar lira ve 2019'da 15,9 milyar lira oldu.

Böylelikle firmaların, 2010-2019 döneminde Ar-Ge giderleri 63,3 milyar lira olarak hesaplandı. Ekonomik faaliyetlere göre firmaların gelir tablosu incelendiğinde, 10 yılda en çok Ar-Ge gideri kaydeden sektör, 27,9 milyar lirayla imalat oldu.

Bu dönemde, imalat sektörünü bilgi ve iletişim sektörü 12,9 milyar lira, madencilik ve taş ocakçılığı sektörü 11,1 milyar lira Ar-Ge gideriyle takip etti.

Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektöründe 4,5 milyar lira, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe 3,5 milyar lira Ar-Ge gideri kaydedildi.

Ar-Ge giderleri, 10 yılda kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve sporda 634 milyon lira, ulaştırma ve depolamada 620 milyon lira, inşaatta 534 milyon lira, idari ve destek hizmet faaliyetlerinde 495 milyon lira, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımında 423 milyon lira, tarım, ormancılık ve balıkçılıkta 231 milyon lira olarak hesaplandı. Gayrimenkul faaliyetleri 137 milyon lira, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri 93 milyon lira, eğitim 87 milyon lira, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri 76 milyon lira, diğer hizmet faaliyetleri 46 milyon lira ve su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri 19 milyon lirayla 2010-2019 döneminde en az Ar-Ge gideri kaydeden sektörler olarak sıralandı.

TÜRKİYE’NİN PETROL İTHALATI TEMMUZDA YÜZDE 6,1 ARTTI

Türkiye'nin petrol ithalatı temmuzda yüzde 6,1 arttı. Bu dönemde en fazla ham petrol ithalatı Irak, Rusya ve Nijerya'dan yapıldı. Türkiye'nin toplam petrol ithalatı temmuzda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 6,1 artarak 4 milyon 352 bin 755 tona yükseldi.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun temmuz ayına ilişkin "Petrol Piyasası Sektör Raporu"na göre, Türkiye'nin toplam petrol ithalatı içinde en büyük kalemi oluşturan ham petrol alımı yüzde 7,6 artışla 3 milyon 98 bin 628 ton oldu.

Bu dönemde en fazla ham petrol ithalatı 1 milyon 41 bin 66 tonla Irak'tan yapılırken, bu ülkeyi 975

milyon 275 bin tonla Rusya ve 713 bin 896 tonla Nijerya izledi.

Söz konusu dönemde, motorin ithalatı ise yüzde 16,5 azalarak 850 bin 622 tona düştü. İthalatın kalan bölümünü havacılık ve denizcilik yakıtları, fuel-oil türleri ve diğer ürünler oluşturdu.

Böylece, Türkiye'nin toplam petrol ithalatı temmuzda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 6,1 artışla 4 milyon 352 bin 755 ton olarak gerçekleşti.

Havacılık yakıtları ihracatı temmuzda geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 74,84 azalarak 122 bin 129 tona geriledi. Denizcilik yakıtları ihracatı ise yüzde 58 düşüşle 44 bin 897 tona düştü.

Bu dönemde, motorin türleri ihracatı yüzde 45 artışla 140 bin 402 tona ulaşırken, benzin türleri ihracatı ise yüzde 58,40 azalarak 87 bin 144 ton oldu.

Böylece petrol piyasasında diğer ürünlerle birlikte toplam ihracat yaklaşık yüzde 50,8 azalarak 519 bin 967 tona geriledi.

DESTEK, HİBE VE TEŞVİK BİLGİLERİ TEK ÇATI ALTINDA

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, devlet tarafından verilen destek, hibe ve teşvikleri bir web sitesi ile tek çatı altında topladıklarını belirterek,

“Yatırımcılarımızın işlerini kolaylaştıracak yeni bir uygulamayı daha hayata geçirdik” dedi.

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank yaptığı yazılı açıklamada, yatırım yapmak ve iş fikirlerini hayata geçirmek isteyenlere önemli bir kolaylık sağlandığını vurguladı.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı 26 kalkınma ajansının, yatırımcıların yatırım öncesi, süreci ve sonrası iş ve işlemlerini tek elden

takip ettiğini belirten Varank, "Ajanslarımız, yatırımcıların ihtiyaç duyduğu her konuda ve devlet destekleri hakkında ücretsiz olarak danışmanlık hizmeti sunuyor" dedi. Varank, ülkeleri ticari iş süreçleri ve yatırım kolaylığı açısından kıyaslayan Dünya İş Yapma Kolaylığı Endeksi'nde Türkiye'nin, istikrarlı bir şekilde üst sıralara tırmandığına dikkati çekerek, şunları ifade etti: “Yatırımcılarımızın işlerini kolaylaştıracak yeni bir uygulamayı daha hayata geçirdik. Devlet destekleri bilgilerini tek bir platformda toplayan 'www.yatirimadestek.gov.tr' internet sitesi yayın faaliyetine başladı. Kamu kurum ve kuruluşlarımızın 241 farklı desteğine tek tık'la ulaşabilirsiniz.”

Açıklamada verilen bilgilere göre, yatırımcılar, internet sitesinde yer alan Teşvik Robotu'nu kullanarak, yatırım yapmayı düşündükleri şehir ve sektörle ilgili Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yatırım teşvikleri hakkında da bilgi sahibi olurken yatırım teşviklerinin hesaplamalarını yaparak teşviklerin sunduğu tüm avantajları görebilecek.

81 ildeki kalkınma ajanslarına bağlı olarak faaliyetlerini yürüten Yatırım Destek Ofisleri (YDO), sitede bulunan "Soru-Cevap" kısmında yatırımcıların sorularını yanıtlayacak. Böylece yatırım süreçleri, yatırımı hayata geçirmek için yararlanabilecek tüm devlet destekleri ve yatırım boyunca ihtiyaç duyulacak danışmanlık hizmetine kolayca erişim sağlanacak.

Aranan desteğe en kısa sürede ulaşabilmek için arama motorunda gelişmiş bir "akıllı algoritma" tekniği kullanıldı, bu sayede sitedeki arama kutusuna destek programı adı, konusu, kurum adı gibi anahtar kelimeler girildiğinde destekler listelenecek.

Bakanlık, kendisine bağlı ajansların hafızası niteliğindeki rapor, politika belgesi ve analitik çalışmaları, "www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr" adresinde toplandı.

YURT DIŞI ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ AĞUSTOSTA ARTTI

Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre, YD-ÜFE, ağustosta bir önceki aya göre yüzde 7,46, geçen yılın aralık ayına göre yüzde 25,98, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 30,23 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 9,95 arttı. Sanayinin iki sektörünün bir önceki aya göre değişimlerine bakıldığında, madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe yüzde 10,26 ve imalat sanayisi sektöründe yüzde 7,41 artış gerçekleşti.

Ana sanayi gruplarının aylık değişimleri, ara malında yüzde 7,52, dayanıklı tüketim malında yüzde 6,62, dayanıksız tüketim malında yüzde 6,89, enerjide yüzde 3,76, sermaye malında yüzde 8,33 artış oldu.

Sanayinin iki sektörünün yıllık değişimleri, madencilik ve taş ocakçılığında yüzde 32,35, imalatta yüzde 30,19 artış oldu.

Ana sanayi gruplarının yıllık değişimleri ise ara malında yüzde 28,95 dayanıklı tüketim malında yüzde 29,33, ve sermaye malında yüzde 35,99 artış olurken, enerjide yüzde 24,14 düşüş görüldü.

Yıllık bazda kok ve rafine petrol ürünlerinde yüzde 24,14 düşerken, diğer mamul eşyalar yüzde 58,55, tütün ürünleri yüzde 41,73, metal cevherleri yüzde 37,66 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler oldu.

KURULAN ŞİRKET SAYISI AYLIK YÜZDE 8,33 AZALDI

Kurulan şirket sayısı, ağustosta bir önceki aya göre yüzde 8,33 azalarak 9 bin 352, kapanan şirket sayısı yüzde 17,54 azalarak 1.241 oldu.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, ağustos ayına ilişkin kurulan-kapanan şirket istatistiklerine göre, ağustosta kurulan şirket sayısı temmuza göre yüzde 8,33 azalarak 10 bin 202'den 9 bin 352'ye geriledi. Bu dönemde kapanan şirket sayısı da yüzde 17,54 azaldı ve 1.241 oldu. Temmuz ayında kapanan şirket sayısı 1.505 olmuştu.

Ağustosta geçen yılın aynı ayına göre ise kurulan şirket sayısı yüzde 76,42, kapanan şirket sayısı ise yüzde 28,6 arttı.

Kurulan şirket sayısı ocak-ağustos döneminde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 20,65 artarak 63 bin 309, kapanan şirket sayısı da yüzde 11,78 artarak 8 bin 492 oldu.

Türkiye'de ağustos ayında 9 bin 496 şirket ve kooperatif kuruluşu gerçekleştirildi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, ağustos ayına ilişkin kurulan ve kapanan şirket istatistiklerini açıkladı. Buna göre, ağustosta bir önceki aya göre kurulan şirket sayısı yüzde 8,33, kooperatif sayısı yüzde 25, gerçek kişi ticari işletme sayısı yüzde 9,2 azaldı.

Aynı dönemde kapanan şirket sayısı yüzde 17,54, gerçek kişi ticari işletme sayısı yüzde 39,21 azalırken, kooperatif sayısında yüzde 611,11 artış kaydedildi.

Ağustosta geçen yılın aynı ayına göre kurulan şirket sayısı yüzde 76,42, kooperatif sayısı yüzde 61,8 ve gerçek kişi ticari işletme sayısı yüzde 93,58 arttı.

Bu dönemde kapanan şirket sayısında yüzde 28,6, gerçek kişi ticari işletme sayısında yüzde 13,58, kooperatif sayısında ise yüzde 39,13 artış gerçekleşti.

TOPLAM CİRO ENDEKSİ TEMMUZDA YILLIK YÜZDE 20,2 ARTTI

Takvim etkisinden arındırılmış sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi, temmuzda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 20,2 arttı.

Türkiye İstatistik Kurumu, temmuz ayına ilişkin ciro endeksleri verisine göre, takvim etkisinden arındırılmış sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi temmuzda yıllık bazda yüzde 20,2 artış gösterdi.

Toplam cironun alt detaylarına bakıldığında, temmuzda yıllık bazda sanayi sektörü ciro endeksi 20,2, inşaat ciro endeksi yüzde 14,9, ticaret ciro endeksi yüzde 32,9 artarken, hizmet ciro endeksi yüzde 12,5 azaldı.

Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi temmuzda aylık bazda yüzde 11,7 arttı.

Toplam cironun alt detaylarında ise temmuzda aylık bazda sanayi sektörü ciro endeksi yüzde 12,1, inşaat ciro endeksi yüzde 11,5, ticaret ciro endeksi yüzde 11,4, hizmet ciro endeksi yüzde 11,9 arttı.

KADIN GİYİM İHRACATI 5 MİLYAR DOLAR KAZANDI

Türkiye'den ocak-ağustos döneminde, yarısından fazlası kadın dış giyim ürünleri olmak üzere 10 milyar 330 milyon 733 bin dolarlık hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı yapıldı. Ulu- dağ İhracatçı Birlikleri'nin verilerine göre, sektör temsilcileri 2020'nin 8 ayında 200'ün üzerinde ülke, özerk bölge ve serbest bölgeye ürün gönderdi. Sektör ihracatında ülke bazında Avrupa ülkeleri ve ABD, ürün bazında ise kadın kıyafetleri ön plana çıktı. Ocak-ağustos döneminde 5 milyar 267 milyon 21 bin dolarlık kadın dış giyim ürünü ihraç edildi. Sektörün toplam dış satımı ise 10 milyar 330 milyon 733 bin dolar oldu. İhracatta ikinci sırada erkek dış giyim ürünleri yer aldı. Bu grupta 1 milyar 931 milyon 490 bin dolarlık ihracat yapıldı. Sektör temsilcileri yılın 8 ayında en fazla kadın dış giyim ürü-

nünü Almanya'ya sattı. Bu ülkeye 1 milyar 34 milyon 436 bin dolarlık ihracat yapıldı. Almanya'ya, İspanya'ya 912 milyon 350 bin, İngiltere'ye 578 milyon 132 bin ve Hollanda'ya 370 milyon 83 bin dolarlık ihracat izledi.

AĞUSTOS'TA OTOMOBİL ÜRETİMİ YÜZDE 45 ARTTI

Otomotiv Sanayii Derneği'nin (OSD), bu yılın ocak-ağustos dönemine ait verilerine göre, toplam üretim 8 aylık sürede geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 23 azalarak 712 bin 98 adet, otomobil üretimi ise yüzde 21 düşüşle 485 bin 314 adet oldu. Traktör üretimiyle birlikte toplam üretim ise 731 bin 901 adede ulaştı. Her yıl ağustosta bakım/onarım ve üretim planlamaları için üretime ara veren otomotiv üreticileri, bu sene daha kısa sürede ha-

zırlıklarını tamamlayarak pandeminin negatif etkisini azaltmaya yönlenmişti.

Bu doğrultuda, ağustosta Türk otomotiv sanayinin toplam üretimi geçen yılın aynı ayına göre yüzde 44 artarak 75 bin 341 adet, otomobil üretimi de yüzde 45 yükselişle 45 bin 211 adet olarak gerçekleşti. Otomotiv sanayinin yılın 8 ayında kapasite kullanım oranı yüzde 53 seviyesinde gerçekleşti. Araç grubu bazında kapasite kullanım oranları ise hafif araçlarda (otomobil + hafif ticari araç) yüzde 55, ağır ticari araçlarda yüzde 38, traktörde ise yüzde 40 oldu. Ocak-ağustos döneminde ihracat, geçen yılın aynı dönemine göre adet bazında yüzde 35 azalarak 523 bin 288 olarak gerçekleşti. Otomobil ihracatı yüzde 32 düşüşle 360 bin 118 adet olurken, ticari araç ihracatı ise yüzde 42 azaldı. Traktör ihracatı da yüzde 20 gerileyerek 8 bin 376 adet olarak gerçekleşti. Pandemi nedeniyle Avrupa'da ticaretin durma noktasına geldiği nisanda 10 bin 613 adet olan otomotiv ihracatı; mayısta 44 bin 406, haziranda 70 bin 809, temmuzda 78 bin 242 adet olmuştu. Ağustosta ise bu rakam 42 bin 865 adet olarak kayıtlara geçti.

[6 EKİM 1923]
İSTANBUL'UN KURTULUŞU
KUTLU OLSUN

**6 EKİM 1923 İSTANBUL'UN DÜŞMAN
İŞGALİNDEN KURTULUŞU KUTLU OLSUN**

Kendi malını kullan

Kendi ülkeni zengin et

Biz ithal mallar kullandıkça, bize mal satan ülkenin üretimi, kalitesi, verimi ve kârı artıyor; kendi üretimimiz ise düşüyor. Onlar, bizim paralarımızla kendi insanlarına daha iyi sağlık ve eğitim hizmeti, daha bakımlı kentler, daha konforlu bir yaşam sağlıyor. Bizim ülkemizde üretimin ve kazancın azalması ise, yaşam koşullarımızın her gün daha da kötüye gitmesi demektir.

USİAD

ULUSAL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

The way of natural taste...

PAKTEL®
PRESENT®

MUTFAK GEREÇLERİ SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
PERAKENDE SATIŞ : www.paktelkitchen.com

Büro : İstoç Top.Çar. 2.Ada No: 26 Bağcılar - İstanbul Tel : 0 212 659 52 85 Fax : 659 11 22
Fabrika : Hoğdere Asfaltı Evren 2 Oto San. Sit. 22. Blok No : 6-7-16-17 Esenyurt - İstanbul
Tel : 0 212 672 10 84 FAX : 762 01 10 Web : www.paktel.com.tr E-Posta:paktel@paktel.com.tr